
Eth debat des idèes:
ua proposicion de constitucion
coma estrument de reflexion

CONSTITUÏM

CONSTITUÏM

CONSTITUÏM

Prològ

Ara ora de publicar aquest tèxte, mos cau díder qui èm, coma ac auem hèt e qué auem pretenut.

Èm dètz-e-sèt persones que non mos coneishíem prealablaments e que coïncidírem, per escadença, en acte deth 31 de gèr de 2015 en Ateneu Barcelonès ena escasença dera presentacion de dus projèctes constitucionaus. Auem diferents ideologies, professions, fòrça diuèrses edats e ua procedéncia territorialau de nòrd a sud deth país. Eth solet ligam: era voluntat d'ua Republica auançada en ua Catalonha independenta.

Auem investit mès de 2.600 ores en reünions conjuntes de grop e plenaris. Auem estudiat individuaments e auem trabalhat amassa, pendent quinze mesi, sense demanar -ne voler- cap sòrta de subvencion, ne d'ajuda economica. Absolutaments arren d'arrés, ne deth sector public, ne deth privat. En autes paraules, auem trabalhat entièraments gratia et amore. Coma voluntaris. E ac auem hèt atau entà garantir-mos era independéncia deth liure pensament e evitar-mos quinsevolhe sòrta de pression o influéncia. Ac auem artenhut.

Auem tengut en compde es mès de 3.400 aportacions qu'era ciutadania mos a hèt arribar mejançant Internet, e fòrça autes que mos an mandat a trauès de fòrums diuèrsi celebradi de pertot deth país.

Auem hèt un tèxte constitucional articulat, pr'amor que facilite eth debat entre es ciutadans, era interpellacion e era provocacion. Pr'amor que da idèes e incite a pensar e a soscar, hè a veir es auantatges e es inconvenients, e tanben motive qüestions entà expèrts. E, en quinsevolhe cas, pr'amor que tostemp ei mès facil opinar e debàter a propòs d'un tèxte articulat e trabalhat que non pas damb ua huelha en blanc.

Mès non ei era Constitucion. Ei ua constitucion coma estrument de debat. Ua constitucion coma estrument entath procès constituent, a on toti son convidadi. Ei un tèxte, donques, que deu èster criticat e, se cau, talhucat. Un tèxte qu'ei un apòrt mès ath dessus dera taula entà arténher era Constitucion transversau e entà toti qu'es uns e es auti volem.

Barcelona, 11 de mai deth 2016

CONSTITUÏM

Preambul

Catalonha, nacion arribairenca dera Mediterranèa, eretèra de cultures millenàries e de tradicion umanistica; damb identitat, lengua e cultura pròpria; precursora dera activitat parlamentària coma hònt de lei e origina dera relacion respectuosa entre persones e nacions, damb institucions e normes istoricaments arreconeishudes, coma era de Patz e Trèva; solidària des principis dera Euròpa democratica e social; tèrra tostemp dubèrta e d'acuelhuda; entrepreneire e pleaments conscient deth besonh de preservar, coma patrimòni dera umanitat, es bens dera natura e es sòns èsters viuent, d'acòrd damb es principis etics dera Carta dera Tèrra, a decidit, damb plea libertat, civilitat e radicalitat democratica, entamenar un nau camin.

Un nau camin que l'enlace immancablaments damb era sua istòria e l'amie entà un futur a on era defensa des drets e libertats, arreconeishudi ena Declaracion Universau des Drets Umans, era plea consideracion dera voluntat democratica des sòns ciutadans e era fraternitat e armonia damb era rèsta de nacions auràn d'èster es pilars fonamentaus de progrès e d'evolucion personau, culturau, scientifica, economica e social.

En conseqüència, sabedors que toti es pòbles an de besonh era convivència entre parièrs, era patz e era estima as persones e territòris que les configuren, e que cap evolucion non ei possible sense era plea somission ara voluntat populara, nosati, es ciutadans de Catalonha, mos declaram coma nacion de patz e mos postulam coma defensors irreductibles des drets umans, dera diuersitat enriquidora, dera democracia dirècta, participatiua e contestatària, e dera sciència, era cultura e era economia ath servici incontestable des persones, a on arrés non domini arrés, e a on era economia e era accion politica presèrven, en tot moment, er equilibri ecologic e naturau entàs generacions futures.

Ei per açò que promulgam aguesta Constitucion.

TÍTOL PRELIMINAR

DISPOSICIONS FONDACIONAUS

Article 1. Catalonha

1. Catalonha se constituís en Estat liure, soberan, democratic, social, ecologic e de drets e a coma valors inspirators e fonamentaus era dignitat der èster uman, era libertat, era democracia, era egalitat, eth pluralisme, era patz, era justícia, era solidaritat, era coesion social, era equitat de genre, era proteccion des minories e era durabilitat.
2. Era soberanetat aperten ath pòble de Catalonha e ei en nòm deth pòble e entath pòble que s'exercissen totes es foncions der Estat.
3. Eth pòble catalan e es sòns territòris configuren era Catalonha actua.

Article 2. Forma politica der Estat

Era forma politica e juridica d'organizacion der Estat ei era republica ciutadana e participatiua.

Article 3. Lengües

1. Eth catalan ei era lengua nacionau e oficiau de Catalonha. Toti es catalans deuen conèisher-la e an eth dret d'usar-la. Es institucions publiques deuen preservar era vitalitat e promòir, protegir e desvolopar-ne er usatge en toti es encastres e sectors.
2. S'arreconeish ara lengua castelhana un estatus juridic especiau, coma patrimòni culturau e de coesion que cau respectar, garantir e protegir.
3. Era lengua occitana, nomentada aranés en Aran, ei era lengua d'aguest territòri e ei oficiau en Catalonha enes tèrmes que determine era lei. [Concordança art. 50 e DT 1a]

Article 4. Simbòls nacionaus

1. Era bandèra de Catalonha ei era tradicionau de quate bandes arroges en hons auriò e a d'èster present enes bastisses publiques e enes actes oficiaus.
2. Era hèsta de Catalonha ei era Diada der Onze de Seteme.
3. Er imne de Catalonha ei "Es segadors".
4. Es diuèrses expressions der encastre simbolic de Catalonha e eth sòn orde protocolari se deuen regular per lei.

Article 5. Capitalitat

1. Era capitau de Catalonha ei era ciutat de Barcelona.
2. Totes es institucions dera Republica exercissen es sues foncions d'acòrd damb es principis de proximitat e descentralizacion.

Article 6. Aran

1. Catalonha arreconeish Aran coma ua realitat occitana damb identitat culturau, istorica, geografica e lingüistica, defenuda pes aranesi ath long des sègles.
2. Era Republica respècte e empare aguesta singularitat d'Aran coma entitat nacionau singulara laguens de Catalonha, era quau ei objècte d'ua particulara proteccion per mejan d'un regim juridic especiau.
3. S'arreconeish ath pòble aranés eth sòn dret ara liura determinacion.

Article 7. Territòris damb ligams istorics, lingüistics e culturaus

1. Era Republica deu promòir era comunicacion, er escambi culturau e era cooperacion damb es territòris qu'an ligams istorics, lingüistics e culturaus damb Catalonha.
2. Se pòden soscriuer, damb es territòris nomentadi, convencions, tractats e d'auti estruments de collaboracion internacionau en toti es encastres, que pòden inclúdir era creacion d'organismes comuns.

Article 8. Comunitats catalanes en exterior

1. Era Republica deu promòir es ligams sociaus, economics e culturaus damb es comunitats catalanes en exterior e les deu rénder era assisténcia de besonh.
2. Damb aguesta intencion, se pòden formalizar acòrds de cooperacion damb es institucions publiques e privades des estats a on se tròben es comunitats catalanes en exterior e establir-i convencions e tractats internacionaus.

Article 9. Era lei, eth sòn respècte e es sues garanties

1. Tota era ciutadania e es institucions dera Republica deuen respectar e dar compliment ara Constitucion e ara rèsta der ordenament juridic, coma valor fonamentau de convivéncia e patz sociu.
2. Era Constitucion garantís es principis de legalitat, ierarquia normatiua, era publicitat des normes, era non-retroactivitat des disposicions sancionadores non favorables o restrictiues de drets individuaus o collectius, era seguretat juridica e era responsabilitat en exercici des foncions publiques.

Article 10. Proteccion contra eth procediment arbitrari e defensa dera bona fe

Tota persona a dret a èster tractada pes institucions dera Republica sense procediment arbitrari e d'acòrd damb eth principi de bona fe.

TÍTOL PRUMÈR DRETS E LIBERTATS

CAPÍTOL 1. Drets e libertats fonamentaus

SECCION 1. Drets e libertats individuaus

Article 11. Dignitat e integritat umana

1. Era dignitat umana ei inviolable e totes es institucions publiques la deuen respectar e protegir. Totes es persones an eth dret de víuer e morir damb dignitat.
2. Tota persona a dret ara vida e arrés non pòt èster condemnat ara pena de mòrt.
3. Tot èster uman a dret ara integritat fisica e psiquica.
4. Arrés non pòt èster sometut a tortura ne a penes o tractaments inumans o degradants.
5. Arrés non pòt èster sometut a esclavatge o servitud o èster constret a hèr un trabalh forçat.
6. Es institucions publiques deuen promòir que tota persona en situacion de besonh o risc d'exclusion sociu gaudisque des condicions de besonh que li permeten desvolopar ua vida digna.

Article 12. Egalitat e non discriminacion

1. Totes es persones son egaus deuant era lei.
2. Arrés non pòt èster discriminat per arrason de sèxe, etnia, origina, lengua, credences, diuersitat fisica, psiquica o ideologica, edat, caracteristiques genetiques, apertiença a ua minoria nacionau, orientacion sexuau o identitat de genre o quinsevolhe auta condicion o circumstància personau o sociu.
3. Es institucions dera Republica deuen promòir es condicions de besonh entà que era egalitat e era libertat des persones e des grops que les intègren siguen reaus e efectiues; remòir es obstacles de tota sòrta que limiten de hèt eth gaudiment des nomentadi drets; introdusir politiques diferenciadores que compensen situacions discriminatòries estructuraus, e facilitar era participacion de toti es ciutadans ena vida politica, economica, culturau e sociu.

Article 13. Nacionalitat

1. Era nacionalitat catalana s'aquerís, se conserve e se pèrd d'acòrd damb çò qu'establirà era lei. Se pòt aquerir per neishença, filiacion, adopcion, matrimòni, residéncia o ben per opcion.
 2. Es catalans d'origina non pòden èster privadi en cap cas dera sua nacionalitat.
 3. Era Republica pòt establir tractats o convencions de dobla nacionalitat damb toti es estats qu'arreconeishen eth principi de reciprocitat. En aguesti estats, es catalans se pòden naturalizar sense pèrder era sua nacionalitat d'origina.
 4. Es ciutadans d'auti estats qu'agen ligams culturaus e lingüistics comuns damb Catalonha pòden optar ara nacionalitat catalana sense auer de renonciar ara sua nacionalitat, encara qu'eth principi de reciprocitat non s'arreconeishe en sòn Estat.
- [Concordança DT 2a]

Article 14. Majoria d'edat

Es catalans artenhèn era majoria d'edat as dètz-e-ueit ans.

Article 15. Libertat de residéncia e liura circulacion

1. Es catalans an dret a escuelher a on fixar era sua residéncia e a circular liuraments per Catalonha. Aguest dret solaments pòt èster restrenhut temporauments en situacions de grèu risc o perilh collectiu, de catastròfes e de calamitats publiques que determine era lei.
2. Es catalans an dret a entrar e gèsser liuraments deth país enes tèrmes qu'establisque era lei, sense que poguen èster objècte de cap sòrta de discriminacion.

Article 16. Proteccion contra era expulsion e era extradicion

1. Es catalans non pòden èster expulsadi deth país e non pòden èster transportadi, deportadi o extradidi a ua autoritat estrangèra sense eth sòn permís.
2. Era extradicion solaments se concedís en vertut de tractat internacionau o de lei, e cap catalan jamès non pòt èster expulsat o extradit en un país a on risque d'èster sometut a tortura o a quina auta sòrta que sigue de pena o tractament inuman o degradant.

Article 17. Drets e obligacions des estrangèrs

1. Es estrangèrs an dret a entrar en Catalonha, circular-i e fixar-i era sua residéncia enes tèrmes qu'establisquen es leis e es tractats internacionaus.
2. Es Estrangèrs en Catalonha an era obligacion de respectar era Constitucion e es leis dera Republica.
3. Era lei determine es libertats publiques que ne gaudissen es estrangèrs e es drets de participacion que pòden exercir. En aplicacion deth criteri de reciprocitat, pòden participar ena eleccion de cargues publics d'encastre locau.
4. Es estrangèrs solaments pòden èster extradidi en compliment d'un tractat o lei qu'arreconeishe eth principi de reciprocitat. En cap cas non pòden èster expulsadi o extradidi en un país a on risquen d'èster sometudi a tortura o a quina auta sòrta que sigue de pena o tractament inuman o degradant.

Article 18. Dret d'asil

1. S'arreconeish eth dret d'asil as personas que siguen considerades persecutadi politics.
2. Non pòden invocar aguest dret es personas qu'entren en país dempús d'un tresau estat a on ei assegurada era aplicacion dera Convencion Internacionau sus er Estatut des Refugiadi e era Convencion entara Proteccion des Drets Umans e des Libertats Fonamentaues.
3. Per lei se determine en cada moment era lista des Estats o on s'avalore qu'ei garantida era non-existéncia de secutaments politiques ne puniments o tractaments inumans o degradanti. Se compren qu'un estrangèr que proven d'un d'aguesti Estats non ei persecutat lheuath qu'ac fondamente en hèts qu'ac contradiguen.
4. Era execucion des mesures que donguen per acabada era situacion de residéncia en país en non complir-se es requesits der asil solaments pòt èster suspenuda per un tribunau se i a dobtos seriosi a propòs deth respècte as garanties juridiques deth procediment. Era lei establís eth procediment e es garanties d'aguestes mesures.

5. Era Republica deu complir era Convencion Internacionau a propòs der Estatut des Refugiadi e era Convencion entara Proteccions des Drets Umans e Libertats Fonamentaus en moment d'examinar era competéncia des sollicitacions d'asil e era arreconeishença recipròca des decisions d'asil.
6. Es refugiadi non podin èster expulsadi o extradidi en un país a on siguen persecutadi e liuradi as autoritats d'aguest país.

Article 19. Libertat religiosa

1. Se garantís era libertat de pensament, religiosa e de culte. Es sues manifestacions non an cap auta limita qu'eth respècte dera lei.
2. Cap religion non a caractèr oficiau. En conseqüéncia, quina collaboracion que sigue o ajuda entre era Republica e es diüerses confessions religioses s'establís pera foncion qu'aguestes desvolòpen, en egalitat de condicions, segons determine era lei.

Article 20. Libertat personau e seguretat

1. Libertat e seguretat. Toti an dret ara libertat e ara seguretat. Arrés non pòt èster privat de libertat ne se li pòt restrénher, se non ei enes casi e es procediments establidi per lei, e tostemp en tot respectar es principis d'adequacion, besonh e proporcionalitat.
2. Identificacion e retencion. Tota persona ara quau era autoritat publica competenta sollicita era identificacion deu èster informada de manèra immediata e comprededera des arrasons dera sollicitacion nomentada. Se non siguesse possible era identificacion per quin mejan que sigue, o ben era persona se neguèsse a identificar-se, es agents dera autoritat publica competenta pòden requerir-la a acompanhar-les as dependéncias policèras mèss propdanés, solaments as efèctes de perméter-ne era identificacion e pendent eth temps absoludaments imprescindible. Era retencion jamès non poderà subèrpassar es tres ores. Es mecanismes de besonh entà perméter eth contraròtle e era investigacion des retencions efectuades en tot lòc e moment e es sues circumstàncies, ja sigue per part dera autoritat judíciau, deth Procurador o dera Sindicatura de Grèuges, s'establisson per lei. Aguesti mecanismes deuen rebàter fidèlaments eth temps de retencion, era causa, era identitat des agents agissents e quina auta circumstància que sigue que pogue èster considerada d'importància. En cas qu'era persona retenguda passèsse ara condicion de detenguda, açò se li deu comunicar de manèra immediata.
3. Detencion. Era detencion preventiua a coma unica fin eth secutament d'accions o omisions damb transcendéncia penau. Deu durar eth temps estrictaments de besonh e jamès non pòt depassar es vint-e-quate ores, en tot includir-i eth temps de retencion. Eth tèrme maximau de vint-e-quate ores se pòt esperlongar enquiàs setanta dues ores enes casi de terrorisme o apertiença a bandes armades. Transcorrudi aguesti tèrmes, era persona deu èster metuda en libertat o a disposicion dera autoritat judíciau.
4. Drets deth detengut. Tota persona detenguda a garantidi es drets establidi pera lei e, en quin cas que sigue, es següenti:
 - a) Èster informada per escrit des motius dera sua detencion e de toti es sòns drets, damb un lenguatge que sigue comprededer e que resulte accessible d'acòrd damb era edat dera persona destinatària, grad de maturitat, andicapatge o quinsvolhe auta circumstància personau que pogue afectar era sua capacitat de comprenença.
 - b) Gardar eth silenci e non hèr declaracion, se non ac desire, e non arrespòner bèra ua o bères ues des qüestions que se li formulèn.
 - c) Non declarar contra era madeisha e non declarar-se colpabla. En cap cas era confession non deu arrespòner a un acte de coercicion, compulsion o intimidacion. Es pròves obtengudes violant dirèctaments o indirèctament es drets fonamentaus son nulles e non produsissen cap efècte.
 - d) Arrecéber era assisténcia per part d'un avocat, tant enes accions policièras coma enes judiciais, e poder-s'i comunicar e entrevistar reservadaments abans de declarar, lheuut des casi legauments establidi.
 - e) Comunicar a un familhau o persona dera sua eleccion, de manèra immediata, eth hèt dera detencion e eth lòc a on se tròbe. Es estrangèrs an dret a qu'era comunicacion s'adrece ath burèu consular deth sòn país.

- f) Comunicar-se telefonicament, de manera immediata, damb un tresau dera sua eleccion, enes tèrmes que determine era lei.
 - g) Èster arreconeishuda per un mètge deperent des administracions publiques.
 - h) Èster assistida per un interpret, en cas que non parle o non comprene eth catalan.
5. Preson provisòria. Era preson provisòria a coma fin garantir era presència en jutjament dera persona investigada o evitar era comission de nau delictes o era alteracion, ocultacion o destruccion de pròves. Per decretar-la cau ponderar mès que mès es circumstàncies personaus deth comparent e eth caractèr deth delicte, amassa damb era fin dera mesura. Solaments pòt dictar-la ua autoritat judiciau de manera motivada, laguens d'aque-ri casi en que non se poguen adoptar autes mesures idonèes mens restrictives entà garantir-ne era fin. S'establís per lei, de manera proporcionau, era durada maximau dera preson provisòria, d'acòrd mès que mès damb es penes previstes entath delicte que s'inculpe e damb eth caractèr d'aguest delicte. Eth temps de preson provisòria hè part deth compliment dera pena privatiua de libertat.
6. Detencion e preson preventiua. Era detencion e era preson preventiua se deuen practicar dera manera que pòrten mens tòrt era persona, ara sua reputacion e ath sòn patrimonni, en tot protegir-ne era confidencialitat, eth sòn imatge e era sua onorabilitat, e damb respècte ara liberat d'informacion.
7. Pena de preson. Era condemna a ua pena privatiua de libertat solaments se pòt executar en vertut de condemna definitiua, dictada de manera motivada e d'acòrd damb es leis penaus. Era persona privada de libertat a dret ath liure desenvolupament integrau dera sua personalitat, a un trabalh remunerat e as beneficis corresponenti deth sistèma de proteccion social, coma tanben ar accés ara cultura. Manten toti es drets fonamentaus que non siguen exprèssaments limitadi pera sentència condemnatòria, eth sens dera pena o es leis.
8. Intèrnamet non voluntari. Er intèrnamet non voluntari laguens d'un centre assistenciau solaments ei permetut enes casi establidi pera lei e d'acòrd damb es garanties e procediments legaus. Er intèrnamet non voluntari requerís era autorizacion judiciau prealabla, sigue quina sigue era edat dera persona que s'intèrne. En cas de risc immediat e grèu entara santat dera persona o entara salut publica, er intèrnamet se deu acordar de manera immediata, se cau. Era direccion deth centre assistenciau deu informar trimesadèraments era autoritat judiciau a propòs dera situacion dera persona internada, entà examinar eth besonh dera mesura.

Article 21. Habeas corpus

1. Se garantís a tota persona privada o limitada de libertat de manera illegau eth dret d'exigir era sua immediata metuda a disposicion dera autoritat judiciau.
2. Pòt demanar eth procediment d'habeas corpus, a mès dera persona interessada, quinsevolhe persona fisica o juridica damb interès legitim qu'age coneishença dera nomentada situacion. Era autoritat judiciau deu aviar eth procediment quan i aurà un indici d'illegalitat ena privacion o restriccion de libertat, damb independència de quan age agut lòc e dera sua motivacion.

Article 22. Proteccion dera esfèra privada

1. Tota persona a garantit eth dret qu'era sua intimitat, eth sòn imatge e ara sua onorabilitat siguen respectades e protegides en quinsevolhe encastre.
2. Era Republica deu garantir e protegir er usatge des dades personaus entà que se respècten era intimitat, eth pròpri imatge, era onorabilitat e toti es auti drets dera persona.

Article 23. Inviolabilitat deth domicili e secrèt des comunicacions personaus

1. Eth domicili ei inviolable. Solaments se pòt entrar e perquisicionar un domicili en compliment d'ua resolucion judiciau motivada o quan se disposarà deth consentiment dera persona titulara, lheuath que es produsisque un delicte flagrant.
2. Se garantís eth secrèt des comunicacions personaus e confidenciaus de tota sòrta, lheuath que se dicte ua resolucion judiciau motivada en tot autorizar-ne era intervencion.
3. Es comunicacions interceptades judiciauements demoraràn tostemp secrètes en tot aquerò que non age relacion damb era qualificacion penau motivadora. Era lei establís es sancions entàs casi enes quaus se revèlen aquestes comunicacions secrètes.

4. Solaments per lei, e entàs casi de terrorisme e apertiença a bandes armades, se pòt regular era suspension individuau deth dret ara inviolabilitat deth domicili e ath secrèt des comunicacions. Se deu garantir en tot cas eth contraròtle parlamentari e judiciu d'aguestes suspensions de drets e era responsabilitat de tota persona que hèsque un usatge injustificat o un mau usatge dera aplicacion dera lei.

Article 24. Libertat d'expression e informacion

1. Totes es personas an dret a exprimir e difóner damb libertat es sues opinions per quin mejan que sigue.
2. Toti an dret a arreceber informacion liura, verificada e vertadera a trauès des mejans de comunicacion, publics e privadi. Es mejans de comunicacion de titularitat publica deuen garantir era pluralitat.
3. Era libertat de premsa, a trauès de quinsevolhe des formes de difusion e informacion, ei garantida e ei obligacion des institucions publiques promòir es condicions entà hèr-la efectiva.
4. S'arreconeish eth dret des professionaus deth jornalisme ara clausa de consciéncia e ath secrèt professionau, sense mès limitacion qu'es responsabilitats civius e penaus que se'n seguissen.
5. Era lei regule era organizacion e eth contraròtle democratic e ciutadan des mejans de comunicacion de titularitat publica e garantís eth sòn accés a toti, sense discriminacions de cap sòrta.
6. Aguestes libertats e drets an es sòns limits ena legitima proteccion des menors e des drets fonamentaus dera persona, mès que mès eth dret ara intimitat, ath pròpri imatge, ara onorabilitat e ara proteccion des dades personaus.
7. Er exercici d'aguesti drets non pòt èster restrenhut per cap sòrta de censura.
8. Solaments per resolucion judiciu motivada se pòt acordar era proïbicion de difóner ua informacion o publicacion, o ben era sua retirada immediata.

Article 25. Drets ara proteccion judiciu

1. Toti an dret a obtier ara proteccion judiciu efectiva en exercici des sòns drets e interèssi legitims, sense qu'en cap cas non i pogue auer indefension.
2. Toti an dret:
 - a) A èster jutjati deuant der organ judiciu predeterminat pera lei que sigue competenta, independenta e imparciau.
 - b) Ara defensa e assisténcia juridica que liuraments se designe o sollicitar assisténcia juridica gratuita.
 - c) A èster escotat deuant es jutjats e tribunaus e a arreceber un tractament equitable e just.
 - d) A un procès public damb toti es garanties, que sigue jutjat laguens d'un tèrme rasonable sense retards indegudi.
 - e) A utilizar es mejans provatòris apertienti e de besonh entara legitima defensa.
 - f) En encastre penau, dehòra de çò que establís er article 20.4 entàs casi de detencion, toti an dret a èster informadi de manèra detalhada e simpla des acusacions que se li formulen e des cambiaments considerables que venguen ath long dera investigacion.
 - g) A poder examinar es accions judiciais damb temps sufisent e abans que se hèsque declaracion.
 - h) A comunicar-se e entrevistar-se reservadaments damb era sua defensa pendent tot eth procès. Aguestes comunicacions an caractèr confidenciau, damb es limits establidi legauments.
 - i) Ara presumpcion d'innocéncia, en tot que non se demòstre era sua culpabilitat en condemnacion penau definitiva.
3. Era lei regule es casi que, per arrason de matrimòni o relacion analòga d'afectivitat, de parentat, o per subjeccion ath secrèt professionau, òm non ei obligat a declarar per arrepòrt a hèts presumptaments delictius.
4. Arrés non pòt èster condemnat o sancionat per accions o omissions qu'en moment d'efectuar-se non constituïsquen delicte o infraccion administrativa, segons era legislacion en vigor en aqueth moment.
5. Arrés non pòt èster condemnat ne sancionat mès d'un còp pera madeisha accion o omission.

6. Cap pena o mesura de seguretat non pòt èster perpetua e jamès non pòt consistir en trabalhs forçadi.
7. Es penes privatiues de libertat e es mesures de seguretat an coma fin fonamentau era reinsercion social.

Article 26. Dret a constituïr-se en coble

1. Totes es persones an eth dret de contractar matrimòni o autraments constituïr-se en coble damb plea egalitat juridica, damb independéncia dera orientacion sexuau o era identitat de genre.
2. Era lei deu regular es formes de matrimòni e eth sòn contengut; era jurisdiccion dera Republica se pronóncie per arrepòrt dera nullitat, deth divòrci o dera separacion matrimoniau.
3. Es institucions publiques regulen e protegissen es relacions estables de coble, damb independéncia dera orientacion sexuau o era identitat de genre.

Article 27. Es families

Era Republica deu:

1. Protegir es families, en quinsevolhe des sues formes, coma mejan entath liure desenvolopament personau des sòns membres, d'acòrd damb era lei.
2. Protegir eseciauments eth nivèu d'ingrèssi des persones que agen a cargue membres dera familia que ne son deperentes.
3. Promòir era conciliacion dera vida familhau e professionau efectiua, entà optimizar era qualitat de vida de toti es membres dera familia, compnuda coma era satisfaccion des sòns besonhs basics de salut e autonomia critica.
4. Garantir era egalitat d'oportunitats professionaus e promòir era distribucion equitable des prètzhèts domestics entre es membres dera familia, pr'amor d'evitar quinsevolhe sòrta de discriminacion.
5. Intervier contra totes es formes de violéncia domestica e de genre de manèra integrau e efectiua.

Article 28. Drets des menors

1. Ei responsabilitat des mairs, es pairs e des tutors susvelhar eth creishement e desenvolopament personau e integrau des menors enquiara sua majoria d'edat, damb totalitat de drets e damb era fin qu'eth pròpri menor, quan arribarà eth moment, pogue garantir-se era pròpria qualitat de vida e contribuir ara dera comunitat a on visque.
2. Es institucions publiques son responsables subsidiàries deth creishement e desenvolopament des menors, d'acòrd damb es paramètres dera qualitat de vida que cau garantir damb ua assignacion budgetària prioritària e sufisenta, e per arrepòrt ath principi de proteccion der interès superior deth menor.
3. Era persona menor d'edat, d'acòrd damb era sua edat e capacitat naturau e, en tot cas, s'a complit dotze ans, a dret a èster informat e escotat abans que se prengue ua decision qu'afècte dirèctaments era sua esfèra personau o patrimoniau.
4. Eth menor d'edat, e en especiau es mainatges, gaudissen dera proteccion prevista enes tractats internacionaus que velhen pes sòns drets.

SECCION 2. Drets e libertats collectives

Article 29. Drets de participacion ciutadana

1. Se garantissen es drets de participacion des ciutadans, entà protegir era liura formacion dera sua opinion e era expression legitima dera sua voluntat.
2. Es ciutadans an dret:
 - a) A participar en condicions d'egalitat enes ahèrs publics, de manèra dirècta o ben per mejan de representants liuraments elegidi mejançant eth vòt secrèt en eleccions periodiques per sufragi universau.
 - b) A presentar-se coma candidats tà toti es cargues politics e representatius en egalitat de condicions e damb es requisits qu'establisque era lei.

- c) A participar, dirèctaments o per mejana d'entitats associatiues, en procès d'elaboracion des leis deth Parlament, mejançant un procediment agil e efectiu.
 - d) A promòir eleccions revocatòries de cargues elegidi, iniciatiues legislatiues populars e era convocacion de referendums d'iniciatiua ciutadana, ena forma e damb es condicions que se regulen en article 133 e en títol setau, capítol 1 dera Constitucion.
3. Era lei de participacion ciutadana regule er exercici d'aguesti drets e establís es casi qu'es estrangèrs residents legauments en país i pòden participar.
 4. Es partits politics contribuïssen a formar era opinion e era voluntat populara.

Article 30. Dret de peticion

1. Toti an eth dret d'adreçar peticions individuaus o collectiues as institucions dera Republica, sense qu'açò li pogue entraïnar cap sòrta de perjudici. Era lei deu establir es condicions d'exercici e es efèctes d'aguest dret.
2. Es autoritats son obligades a estudiar es peticions arrecebudes e a dar-les responsa motivada laguens deth tèrme que s'establisque legauments.

Article 31. Dret de reünion

1. S'arreconeish e garantís eth dret e era libertat de reünion.
2. Tota persona a dret a organizar reünions pacifiques e a libertat entà hèr-ne part, enes tèrmes qu'establís era lei.
3. Es reünions en espacis publics an besonh d'ua comunicacion prealabla ar organ competent, que deu garantir-ne eth desvolopament. Solaments se pòden proïbir se s'a constància de motius fundamentadi d'alteracion dera patz ciutadana que meten en perilh personas o bens que cau protegir.

Article 32. Dret d'associacion

1. S'arreconeishen e garantissen eth dret e era libertat d'associacion.
2. Tota persona a dret a crear associacions, entitats, agropacions corporatiues o professionaus, a aderir-s'i, a apartier-i e a participar enes sues activitats, enes tèrmes qu'establisque era lei. Es sòns estatuts deuen arrecuélher fins democraticas e legitimes.
3. Arrés non pòt èster obligat a aderir-se o a apartier a quina associacion que sigue, entitat o agropacion corporatiua o professionau.
4. Son illegaus es que cercaràn fins delictius o empleguen mejans delictius e son proïbides es que non respecten es valors e principis dera Republica.
5. Solaments pòden èster dissolvudes o se'n pòt suspèner es activitats per ua resolucion judiciu motivada.

Article 33. Dret de fondacion

1. S'arreconeish e garantís eth dret e libertat de fondacion entà fins d'interès generau, social, scientific, culturau o artistic, enes tèrmes qu'establís era lei.
2. Ei d'aplicacion as fondacions çò que se prevé en article anterior entàs associacions, entitats e agropacions corporatiues o professionaus.

SECCION 3. Drets socials

Article 34. Dret ara propietat privada

1. S'arreconeish e garantís eth dret ara propietat privada e ar eretatge.
2. Era titularitat d'aguesti drets ei limitada peth compliment des déuers inerents ara sua foncion social en benefici deth ben comun.
3. En cas d'utilitat o besonh public justificat, era administracion poderà expropriar o restrénher eth dret de propietat e usatge equivalent a ua expropiacion se se compense pleaments e se garantís ua indemnitat equitable, enes tèrmes qu'establís era lei.

Article 35. Dret a un lotjament digne

1. Es catalans an dret a arténher un lotjament digne, d'acòrd damb es sòns mejans.

2. Es institucions publiques deuen facilitar er accés a lotjament mejançant era generacion e utilizacion deth solèr, en tot empedir-ne era especulacion, e era promocion de lotjament public e de lotjament social, damb ua atencion especiau entàs collectius mès necessitosi.
3. Era ciutadania deu participar enes plusvalues que genèrè era accion urbanistica des entitats publiques.

Article 36. Dret ara sanitat publica

1. Totes es persones an dret a accedir laguens de condicions d'egalitat e gratuïtat as servicis de salut publica, enes tèrmes qu'establís era lei.
2. Era Republica deu garantir era qualitat deth servici public de salut; entà artenher-la cau, entre d'auti objectius:
 - a) Respectar es preferéncias des usatgèrs dera sanitat publica per çò qu'ei dera eleccion de mètge e de centre de salut, enes tèrmes e es condicions qu'establís era lei.
 - b) Aufrir ua atencion medicau integratiua e coordinada des diuèrsi professionaus des servicis de salut publica.
 - c) Organizar degudadaments eth personau sanitari entà que dedique eth temps sufisent a cada visita o consulta.

Article 37. Drets a propòs dera proteccion dera salut

1. S'arreconeish eth dret de totes es persones, per arrepòrt as servicis publics e privadi de sanitat:
 - a) A arreceber educacion a propòs de com préner suenh dera pròpria salut e era des persones ath sòn cargue.
 - b) A èster informades e escotades a propòs des servicis a que pòden accedir e es requisits de besonh entà usar-les, e a propòs des tractaments medicaus e es sòns risqui, abans que siguen aplicadi.
 - c) Ara sua autonomia de decision e de consentiment entà quinsevolhe intervencion.
 - d) A accedir ara istòria clinica pròpria dempús de quinsevolhe centre sanitari.
 - e) Ara confidencialitat des dades per arrepòrt ara pròpria salut.
 - f) As auti drets qu'establisque era lei.
2. Per arténher era salut dera ciutadania, cau promòir era medecina preventiua e ues abituds saludables de vida, coma ua alimentacion adequada, er exercici fisic e era practica der espòrt.
3. Cau garantir era salut reproductiua per çò qu'ei deth benèster fisic, mentau e social ena planificacion familhau, era gestacion e eth neishment.
4. Era donacion d'organs, teishuts e cellules se regule per ua lei de trasplantacions. Non ei permetut eth comèrç damb organs umans.
5. Totes es persones an dret a víuer damb dignitat eth procès dera mòrt, a arreceber un tractament adaptat ath dolor e suenhs palliatius integraus.
6. Totes es persones an dret a exprimir, enes tèrmes qu'establisque era lei, era sua voluntat d'ua manèra anticipada entà hèr a constar es instruccions a pròpos des intervencions e es tractaments medicaus que poguen arreceber, que deuen èster respectades, mès que mès peth personau sanitari, quan non seràn en condicions d'exprimir-la personauments.
7. Era lei regule es condicions, requisits e garanties entara practica dera eutanasia, d'acòrd damb era voluntat liuraments exprimida peth pacient.

Article 38. Drets en matèria genetica e experimentacion scientifica

1. S'arreconeish eth dret dera hemna a accedir, enes tèrmes qu'establisque era lei, as tecniques de reproduccion assistida, damb independéncia deth sòn estat civiu e orientacion sexuau, e tanben a arreceber era informacion de besonh entà rénder-i eth sòn consentiment.
2. Era lei pòt regular d'outes formes de reproduccion, d'acòrd damb er interès superior deth futur menor e eth respècte ara dignitat des persones.
3. Era lei protegís er èster uman deuant es auanci scientifics que lo poguen portar tòrt en camp dera reproduccion assistida e dera engenharia genetica.
4. Era lei regule era utilizacion deth patrimòni genetic e embrionari der èster uman, d'acòrd damb eth principi de precaucion, entà garantir era proteccion dera dignitat umana, dera integritat fisica e psiquica de toti e dera sua descendéncia.

5. Era lei regule era utilizacion deth patrimòni genetic e embrionari des animaues, plantes e auti organismes viui, d'acòrd damb eth principi de precaucion, entà garantir era proteccion der èster uman e deth sòn entorn.
6. Era lei regule era investigacion damb animaues, plantes e auti organismes viui damb fins medicaus.

Article 39. Proteccion dera Seguretat Social

1. Era Seguretat Sociala dera Republica deu garantir a toti es ciutadans ua assisténcia e ues prestacions socials sufisentes, en especiau en casi de besonh, que cau méter ath dia periodicaments d'acòrd damb era riquesa que produsís annauments eth país.
2. Es budgèts annaus dera Republica garantissen er assolidatge d'aguesti objectius en benefici deth ben comun. En quin cas que sigue, toti es ingrèssi collectadi des persones fisiques o juridiques damb obligacion de cotizar se destinen unicaments ad aguesta fin.
3. Aguesta assisténcia e prestacions socials se pòden compatibilizar, completar e melhorar per part des ciutadans de manèra particulara, enes tèrmes qu'establisque era lei.
4. Es prestacions socials de tipe economic e de caractèr assistenciau dera Republica non son subjèctes a tributacion.

Article 40. Es pensions e d'alti drets des persones granes

1. Era Republica garantís era sufisença economica des persones granes a trauès de pensions adequades, equitables e metudes ath dia periodicaments, d'acòrd damb era riquesa que produsisque annauments eth país.
2. Es persones granes an dret a víuer damb dignitat, liures d'explotacion e de matractaments, e non pòden èster discriminades a causa dera edat.
3. Era Republica promò eth benèster personau e familhau des persones granes e que siguen atengudi es sòns besonhs de salut, lotjament, cultura e léser.

Article 41. Drets a propòs des servicis socials

1. Totes es persones an dret a accedir laguens de condicions d'egalitat as prestacions deth hilat de servicis socials de responsabilitat publica. Se garantís era qualitat e era gratuïtat des servicis socials, enes tèrmes e condicions qu'establisque era lei.
2. Toti an dret a èster informadi a propòs d'aguestes prestacions e a dar eth consentiment entà quinsevolhe accion que le concernisque personauaments.
3. Es persones damb besonhs especiaus, damb era tòca de mantier era autonomia personau enes activitats dera vida diària, an dret a arreceber era atencion adequada ara sua situacion.
4. Es persones o es familhes que se tròben en situacion de praubesa an dret a accedir a ua renda garantida de ciutadania que les assegure es minims d'ua vida digna.
5. S'arreconeish as organizacions deth tresau sector social eth dret a intervier ena participacion e era collaboracion sociala.

Article 42. Drets a propòs dera coesion e eth benèster social

1. Era Republica deu préner suenh pera plea integracion sociala, economica e professionau des persones e des collectius mès necessitosi de proteccion, mès que mès d'aqueri que se tròben en situacion de praubesa e de risc d'exclusion sociala.
2. Era Republica deu promòir era coesion e eth benèster social, e entad açò deu:
 - a) Velhar pera convivéncia sociala, culturau e religiosa entre totes es persones que conviuen en país.
 - b) Velhar peth respècte dera diuersitat des sues credences e conviccions etiques e filosofiques.
 - c) Promòir es relacions interculturals per miei dera impulsion e era creacion d'encastres de coneishença recipròca, dialòg e mediacion.
 - d) Garantir era arreconeishença dera cultura deth pòble gitan, coma sauvaguarda dera realitat istorica d'aguest pòble.
 - e) Establir un regim d'acuèlh des persones immigrades entà garantir era arreconeishença e era efectivitat des sòns drets e déuers.

Article 43. Drets des persones damb andicapacitat

1. Era Republica promò, protegís e asseure as persones damb andicapacitat eth gaudi plen e laguens de condicions d'egalitat de toti es drets umans e libertats fonamentaus e promò era sua integracion sociou, economica e profesionau.
2. Eth collectiu de persones damb andicapacitat includís es qu'an deficiències fisiques, mentaus, intellectuauas o sensoriaus a long tèrme que, en interagir damb diuèrses barrè-res, pòden empedir era sua participacion plea e efectiva ena societat, en egalitat de condicions damb es autes persones.
3. S'arreconeish as persones damb andicapacitat:
 - a) Eth respècte ara sua dignitat inerent, era autonomia individuau, en tot includir-i era libertat de préner decisions e de hèr vida independenta.
 - b) Era non-discriminacion.
 - c) Era participacion e era inclusion plea e efectiva ena societat.
 - d) Eth respècte pera diferéncia e era acceptacion des persones damb andicapacitat coma part dera diuersitat e era condicion umana.
 - e) Era egalitat d'oportunitats.
 - f) Era accessibilitat.
 - g) Era egalitat entre er òme e era hemna.
 - h) Eth respècte ara evolucion des facultats des mainatges damb andicapacitat e eth dret de preservar era sua identitat.

SECCION 4. Drets profesionaus e socioeconomics

Article 44. Drets a propòs deth trabalh

1. Totes es persones an dret a assegurar-se uns ingressi sufisents entà satisfèr es sòns besonhs mejançant eth trabalh, era profession o era activitat qu'escuelhen, enes tèrmes qu'establisque era lei.
2. Era Republica deu encoratjar e promòir politiques de plea aucupacion e velhar per assolidatge d'un lòc de trabalh laguens de condicions dignes e retribucion equitable entà toti es ciutadans en foncion des sues capacitats, formacion e disponibilitat.
3. Toti es trabalhadors an dret a acomplir es prètzhèts deth trabalh e profesionaus laguens de condicions de garantia entara sua salut, seguretat e dignitat.
4. Era Republica deu promòir era estabilitat profesionau. Era lei deu garantir toti es drets profesionaus des trabalhadors e regular er accés ath trabalh, era formacion, era promocion profesionau e es sistèmes de cogestion e de proteccion profesionau.
5. Era Republica deu garantir eth compliment deth principi d'egalitat d'oportunitats entre hemnes e òmes en accés ara aucupacion, ena formacion, ena promocion profesionau, enes condicions de trabalh, en tot includir-i era retribucion, que deu èster parièra entad un trabalh equivalent, e en totes es autes situacions. Tanben deu garantir qu'es hemnes non siguen discriminades en causa d'embaràs o de maternitat.
6. S'arreconeish era valor economica deth trabalh de suenh e atencion en encastre domestic e familhau, ara ora de fixar es politiques economics e sociaus.

Article 45. Dret d'associacion sindicau e empresariu

1. Es trabalhadors e es entrepreneires an dret a crear sindicats o associacions entara defensa des sòns interèssi legitims. Era estructura intèrna e eth foncionament auràn d'èster democratics e economicaments finançadi pes sòns membres.
2. Tota persona ei liura d'apartier a un sindicat o associacion empresariu e participar enes sues activitats.
3. Es organizacions sindicauas e empresariuas an dret a complir es sues foncions enes encastres dera concertacion sociou, era participacion e era collaboracion sociou.
4. Es trabalhadors o es sòns representants an dret ara informacion, era consulta e era participacion enes empreses.

Article 46. Dret ath conflicte collectiu e ara grèva

1. Era Republica deu crear un encastre de relacions professionaus basades en dialòg social, era concertacion, era negociacion collectiua e era fòrça constrenhenta des convencions, era mediacion, er arbitratge e era resolucion extrajudiciu de conflictes professionaus.
2. S'arreconeish eth dret de trabalhadors e entrepreneires a adoptar mesures de conflicte collectiu.
3. S'arreconeish eth dret de grèva des trabalhadors entà deféner es sòns drets e era libertat de non hèr-la.
4. Era lei regule er exercici pacific d'aguesti drets e es sues limitacions entà garantir eth foncionament normau des servicis essenciaus que poguen concernir era ciutadania.

Article 47. Drets des consumidors e usatgèrs

1. Era Republica garantís era proteccion dera salut, era seguretat e era defensa des drets e es interèssi des consumidors e usatgèrs mejançant procediments eficaci qu'era lei determine.
2. Es personas, ena sua condicion de consumidores e usatgèrs de bens e servicis, an dret a ua informacion vertadèra e compredèra a propòs des caracteristiques e es prètzi des productes e des servicis, a un regim de garanties des productes aqueridi e des forniments contractadi e ara proteccion des sòns interèssi economics deuant conductes abusives, negligentes o fraudulentas.
3. Se garantís era existéncia d'estruments de mediacion e arbitratge en matèria de consum e se'n promò eth coneishement e era utilizacion.
4. Es consumidors e usatgèrs, dirèctaments o per mejan d'organizacions, an dret a èster informadi e a participar e èster escotadi enes ahèrs que poguen afectar-les, enes tèrmes qu'establís era lei.

SECCION 5. Drets, déuers e libertats deth coneishement e culturaus

Article 48. Dret ara educacion integráu e de qualitat

1. Totes es personas an dret a ua educacion integráu de qualitat e a accedir-i laguens de condicions d'egalitat.
2. Eth modèl educatiu se fonamente en assolidatge dera autonomia critica der alumnat e ena socializacion deth coneishement. Deu garantir ua formacion umanistica, scientifica e tecnica basada enes principis e valors dera Republica.
3. Es centres d'ensenhament deuen hèr efectiua era coeducacion, entà evitar quinsevolhe sòrta de discriminacion, e deuen ensenhar a exprimir-se en termes d'egalitat.
4. Er ensenhament ei laïc enes escoles de titularitat publica. Cau respectar es conviccions e credences der alumnat e des sues familhas, d'acòrd damb es drets fonamentaus.
5. Er ensenhament ei gratuït en totes es etapes qu'era lei fixe coma obligatòries.
6. Totes es personas an dret a disposar, enes tèrmes e condicions qu'establís era lei, d'ajudes publiques entà satisfèr es exigéncias educatiues e a accedir en egalitat de condicions a nivèus educatius superiors, en foncion des sòns recorsi economics, aptituds e preferéncias.
7. Es personas damb besonhs educatius especiaus an dret a arrecéber eth sosten de besonh que les permete accedir a tot eth sistèma educatiu, d'acòrd damb çò qu'establís era lei.
8. Es membres dera comunitat educatiua an dret a participar enes ahèrs escolars e universitaris, enes tèrmes qu'establís era lei.

Article 49. Libertat d'ensenhament e de cagira

1. Era Republica arreconeish era libertat d'ensenhament e de creacion d'institucions e sistèmes d'ensenhament, cada viatge que respècten es drets fonamentaus.
2. Entà garantir era educacion integráu de qualitat, e er accés laguens de condicions d'egalitat, era Republica solaments poderà finançar parciauments institucions e sistèmes d'ensenhament privadi, d'acòrd damb çò que determine era lei.
3. Era Republica deu promòir era integracion de toti es centres educatius publics e privadi en entorn. Tanben, deu facilitar e promòir era educacion en léser.

4. S'arreconeish era autonomia universitària, enes tèrmes qu'establís era lei.
5. S'arreconeish e protegís eth dret ara libertat de cagira.

Article 50. Usatge des lengües

1. Era Republica deu encoratjar er usatge, era difusion e eth coneishement deth catalan entre es persones nauengudes, coma estrument d'integracion social e culturau. Aguesti principis tanben se deuen aplicar en çò que tanh ar aranés.
2. Es politiques de promocion deth catalan se deuen esténer de pertot deth mon.
3. Es institucions publiques deuen garantir er usatge dera lengua de signes catalana e es condicions que permeten arténher era egalitat des persones sordes e sordcegues signantes qu'òpten per aguesta lengua, que deu èster objècte d'ensenhament, proteccion e respècte.
4. Era diuersitat lingüística ei ua riquesa culturau e es institucions publiques ne deuen préner suenh d'acòrd damb çò que determine era lei.

Article 51. Tecnologies dera informacion e comunicacion

1. Era Republica garantís a totes es persones eth coneishement e er accés ara societat dera informacion en toti es encastres dera vida, laguens de condicions d'egalitat e d'acòrd damb es principis d'universalitat, continuitat e actualizacion.
2. Era Republica deu promòir era formacion, era recèrca e era innovacion tecnologica, entà que contribuïsquen ara melhora deth benèster e era coesion social.

Article 52. Libertat scientifica e tecnica

1. S'arreconeishen e se protegissen eth dret e era libertat d'investigacion e recèrca scientifica e tecnica.
2. Era Republica promò era investigacion e era recèrca scientifica e tecnica de qualitat e pòt gerir, crear o hèr-se cargue de centres d'investigacion.

Article 53. Libertat artistica e literària. Drets e déuers culturaus

1. Se garantissen e se protegissen eth dret e era libertat de creativitat artistica e literària.
2. Totes es persones an dret a accedir laguens de condicions d'egalitat ara cultura e ath desenvolopament des sues capacitats creatiues individuaus e collectiues.
3. Cau favorizar aguesta creativitat e conservar e difóner eth patrimòni culturau deth país.
4. Cau facilitar ara ciutadania er accés ara cultura, as bens e as servicis culturaus e ath patrimòni culturau, arqueologic, istoric, industriau e artistic de Catalonha.
5. Toti an eth déuer de respectar e preservar aguest patrimòni culturau coma ua valor dera Republica.

SECCION 6. Drets e déuers ecologics

Article 54. Dret as bens comuns naturaus

1. Enes tèrmes qu'exprimís aguest article, es persones, individuauments e collectiuaments, an dret as bens comuns naturaus de Catalonha, que comprenen es sistèmes naturaus formadi pera interaccion dera energia deth Solei damb er aire, era aigua, eth solèr e eth sub-solèr, era bona qualitat des quaus ei indispensabla entà que toti es èsters viuentis que ne depenen gaudisquen d'ua vida plea e saludable.
2. Toti an eth déuer de hèr un usatge responsable des bens comuns, dempús d'ua amira ecologica, economica e social. Es sectors productius an era obligacion e era responsabilitat d'utilizar es bens comuns naturaus de sòrta que non entraînen era degradacion dera biosfèra e que non ne pòrten tòrt ara regeneracion.
3. Toti an eth dret de captar, transformar e emplegar era energia contenguda enes fluxi biosfèrics e litosfèrics, pr'amor de gaudir d'ua vida plea e saludable.
4. Toti an eth dret de hèr usatge des materiaus, tant mineraus coma fossils, deth subsòu. Aguesti materiaus son eth producte dera evolucion geologica dera planeta Tèrra e son consideradi un patrimòni de tota era umanitat.

5. Era Republica a eth déuer de garantir e mantier era qualitat ecologica des bens comuns naturaus e era obligacion de promòir e facilitar er accès ara informacion adequada a propòs d'aguesta qualitat.

Article 55. Dret ath miei naturau

1. Tota persona a dret a víuer laguens d'un miei naturau ecologicaments saludable.
2. Tota persona a era responsabilitat d'actuar sense mauméter eth miei naturau.
3. Totes es activitats productiues e economiques se deuen sométer ath principi de precaucion, cada viatge que poguen afectar eth miei naturau, e se'n deu avalorar, damb caractèr permanent, er impacte ecologic.
4. En cas de damatges ar equilibri ecologic deth miei naturau, es que ne seràn responsables son obligadi a apraiar-les e a regenerar er equilibri deth miei.
5. Era Republica a era obligacion de protegir e melhorar era qualitat ecologica deth miei naturau, lutar contra eth cambiament climatic e garantir, en tot moment, era conservacion dera biodiversitat e era bona qualitat des paísatges. [Concordança art. 110]

CAPÍTOL 2. garanties constitucionaus

Article 56. garanties des drets e des libertats

1. Es títols preliminar e prumèr restaquen totes es institucions publiques e son d'aplicacion dirècta. Es drets e libertats arreconeishudes solaments se desvolòpen per lei e era sua proteccion se garantís mejançant recors d'inconstitucionalitat, enes casi que non se'n respècte eth contengut essenciau.
2. Es drets e libertats arreconeishudes enes títols preliminar e prumèr son objècte de proteccion juridica deuant des tribunaus corresponenti, mejançant un procediment preferent e somari, e subsidiariaments a trauès deth recors en empara deuant era Sala de garanties Constitucionaus e Drets Umans dera Cort suprèma.

Article 57. Garantia internacionau des drets e des libertats

1. Es normes universaus de dret internacionau, era Convencion Europèua de Drets Umans e Libertats Fonamentaus, era Carta de Drets Fonamentaus dera Union e era jurisprudéncia concernenta des respectius organs juridiccionaus hèn part deth blòc constitucionau dera Republica.
2. Tanben es tractats internacionaus per arrepòrt as drets umans autrejadi validaments pera Republica, un còp an estat validaments ratificadi e publicadi, hèn part deth blòc constitucionau dera Republica.
3. En quinsevolhe cas, era aplicacion d'ua norma internacionau non pòt limitar o portar tòrt as drets e as libertats arreconeishudes pera Constitucion o quinsevolhe aute tractat internacionau validaments ratificat.
4. S'es tractats dispòsen d'un organ juridiccionau pròpri, era sua interpretacion ei vinculant e autentica entà totes es institucions dera Republica e es sues senténcias condemnatòries son d'obligat compliment.

Article 58. Estat d'alarma, d'excepcion e de sètge

1. Solaments per lei se pòden regular es estats d'alarma, d'excepcion e de sètge. Solaments se pòden declarar entà hèr cap as alteracions des principis democratics constitucionaus, calamitats publiques o ben agressions actuaus o imminentes, o era menaça d'efectuar-les, per part de fòrces estrangères, grops terroristes o bandes armades.
2. En cap circumstància era declaracion des nomentadi estats non pòt suspèner eth dret ara vida; eth dret ara integritat fisica e psiquica; eth dret des acusadi a defener-se; eth dret ara nacionalitat; era non-retroactivitat dera lei penau, ne tanpòc era libertat de pensament e religiosa.
3. Er estat d'alarma, d'excepcion e de sètge solaments se pòden declarar quan non seràn possibles autes mesures mens restrictiues des drets entà arténher era normalitat. Es mesures que calgue adoptar, e era sua durada, deuen èster proporcionaus as circumstàncies e deuen èster es estrictaments imprescindibles entà garantir era normalitat.

4. Tota declaracion d'estat d'alarma, d'excepcion e de sètge deu identificar exprèssaments es drets, libertats e garanties objècte de suspension, ath delà des motius, es efèctes, er encastre territorial e era durada.
5. Er estat d'alarma ei declarat peth president dera Republica e non poderà auer ua durada superiora a quinze dies. Eth Parlament ne deu èster informat de manèra immediata e non se pòt prorrogar sense era sua autorizacion.
6. Er estat d'excepcion ei declarat peth president dera Republica damb era autorizacion prealabla deth Parlament. Non pòt excedir de trenta dies, prorrogables per un tèrme egau, damb es madeishi requisits.
7. Er estat de sètge ei autorizat e declarat peth Parlament per majoria absoluta, exclusiuaments a proposicion deth president dera Republica. Eth Parlament deu determinar-ne es motius, er encastre territorial, era durada e es condicions.
8. Es institucions dera Republica e es foncions publiques arreconeishudes ena Constitucion non s'interrompen pendent er estat d'alarma, d'excepcion e de sètge. S'eth Parlament non se trobèsse en periòde de sessions, demore automaticaments convocat de manèra immediata.
9. Era declaracion der estat d'alarma, d'excepcion e de sètge non pòt modificar eth principi de responsabilitat deth president ne des autes autoritats dera Republica.

TÍTOL DUSAU DEFENSA, SEGURETAT E PROTECCION

Article 59. Principis generaus

1. Era Republica de Catalonha, nacion de patz, garantís era defensa e era seguretat des sòns ciutadans e deth territòri. Promò accions de foment dera patz en mon e ei comprometuda damb eth compliment des sues obligacions internacionaus.
2. Toti an era obligacion de cooperar damb es organismes de proteccion civiu entà protegir es personas, es bens e eth miei naturau deuant situacions de grèu risc collectiu, de catastròfes e de calamitats publicques.
3. Era Republica deu promòir accions e politiques de cooperacion internacionau entath desvolopament des pòbles e deu establir programes d'ajuda umanitària d'emergècia.

Article 60. Agència Nacionau de Seguretat e Defensa

Era Agència Nacionau de Seguretat e Defensa ei era institucion encargada de garantir era seguretat e defensa des ciutadans e deth territòri de Catalonha, coma tanben deth compliment des obligacions internacionaus assumides pera Republica en aguesta matèria, d'acòrd damb çò qu'establirà era lei.

Article 61. Institut Internacionau de Pau e Trèva de Catalonha

1. Er Institut Internacionau de Pau e Trèva de Catalonha a coma fin era recèrca, era formacion, eth desvolopament e era aplicacion de metòdes non violents d'intervencion e de resolucion de conflictes armadi o de situacions de violència e devastacion, basadi en sòn coneishement scientific e practic.
2. Er Institut Internacionau de Pau e Trèva de Catalonha dispòse d'un còs professionau especializat, dotat des infrastructures umanes, materiaus e logistiques de besonh entà detectar hònts de conflicte; hèr mediacion entà evitar-les; cercar solucions de trèva; participar enes missions d'ajuda umanitària e intervier en cas de migracions produsides per conflictes o devastacions per catastròfes beliques o naturaus, d'acòrd damb çò que determine era lei.

[Concordança DA 2a].

TÍTOL TRESAU PRINCIPIS ECONOMICIS

Article 62. Eth sistèma economic

1. Era Republica base eth sòn sistèma economic en liure mercat, regulat jos critèris sociaus e ecologics que protegissen e garantisquen era libertat economica des ciutadans.
2. Se garantis era liura iniciatua, eth desvolopament dera activitat entrepreneire e er esperit entrepreneire, era proteccion dera economia productiua laguens de condicions de competència e era promocion der autoemplec e des empreses damb responsabilitat sociau e ecologica, preferentaments es petites e mejanes, era economia sociau e comunitària, e era creacion e transferència de coneishement.
3. Se planifiquen e promòn politiques d'estabilitat economica entà garantir eth progrès sociau e economic dera Republica e dera ciutadania, basades enes principis de solidaritat, coesion, durabilitat e egalitat d'oportunitats.
4. Es institucions publiques an eth déuer d'assegurar ua distribucion equitable e justa dera renda personau e territorial, enes tèrmes qu'establís era lei.
5. Tota era riquesa deth país, enes sues diferents formes e sigue quina sigue era sua titularitat, ei subordinada ar interès generau.
6. S'arreconeish eth talent des ciutadans coma un factor fonamentau ena creacion de riquesa. Era Republica deu favorizar e protegir eth desvolopament intellectuau des ciutadans, era creacion e difusion deth coneishement e es activitats de creacion, recèrca, desvolopament e innovacion.
7. Cau protegir e assegurar eth desvolopament equitable e equilibrat de toti es sectors economics, damb especiau suenh pera agricultura, ramaderia, pesca, agroalimentacion e era artesanía, pr'amor d'equilibrar eth nivèu de vida de toti es ciutadans.
8. S'arreconeish era iniciatua publica ena activitat economica deth país, en aqueri sectors o servicis essenciaus dera societat qu'era Republica deu preservar, sus era basa der interès generau e eth ben comun.
9. Era lei regule eth regim juridic des bens de domeni public e comunitari que son inalienables, imprescriptibles e insasibles. Se considèren bens de domeni public era zòna maritimo-terrèstre, es plages, era mar territorial e es recorsi naturaus dera zòna economica e dera plataforma continentau.
10. Se regule per lei era administracion, defensa e conservacion deth patrimòni dera Republica, coma ben comun que cau preservar entre toti.

Article 63. Déuer de contribuïr as despenses publiques

1. Totes es persones fisiques e juridiques an eth déuer de contribuïr ath sosten dera despesa publica per arrepòrt ara sua capacitat economica, a trauès d'un sistèma tributari just e eficient inspirat enes principis d'egalitat, progression e sufisença. En cap cas eth sistèma tributari non deu auer efèctes confiscadors.
2. Eth sistèma tributari garantis era equitat impositiua orizontau e verticau.

Article 64. Principi d'estabilitat economica

1. Totes es institucions publiques deuen adaptar es sues accions ath principi d'estabilitat economica e non pòden encòrrer en un deficit estructurau superior ad aqueth que s'establisque enes tractats o convencions en que Catalonha participe, lheuath des casi de calamitats publiques, recession economica o situacions d'emergència, que deuen èster apreciadi pera majoria absoluta des membres deth Parlament.
2. Era lei regule es condicions entà eméter deute public e contractar credit.

Article 65. Eth banc centrau de Catalonha

Era lei regule era creacion e foncionament deth banc centrau de Catalonha, era sua natura juridica publica coma regulador deth sistèma financèr catalan e es sòns organs de direccion.

TÍTOL QUATAU

FONCTIONS DERA REPUBLICA

CAPÍTOL 1. Foncion executiva

SECCION 1. Presidència

Article 66. Eth president dera Republica e dera Generalitat

1. Era foncion executiva correspon ath president dera Republica, qu'ei eth cap der Estat.
2. Per arrasons istoriques, era estructura administrativa dera foncion executiva se nomena Generalitat de Catalonha.
3. Coma cap der Estat, eth president dera Republica:
 - a) Ei era maxima autoritat dera Republica e, coma tau, a era mès nauta representacion de Catalonha.
 - b) A iniciativa legislativa; promulgue e ordene publicar es leis.
 - c) Convòque eleccions, referendums, consultes e autes formes de participacion.
 - d) Propòse e sollicite era modificacion dera Constitucion.
 - e) Publique es nomentaments des cargues institucionaus dera Republica.
 - f) Dirigís era politica exteriora de Catalonha.
 - g) Signe es tractats internacionaus, damb era autorizacion de besonh deth Parlament, e n'ordene era publicacion.
 - h) Demane jutjaments ena Sala de garantias Constitucionaus e Drets Umans dera Cort suprèma per çò dera adequacion dera Constitucion o dera sua reforma as tractats internacionaus.
 - h) Acredite es ambaishadors e d'alti representants diplomatics de Catalonha e arrecep es acreditacions des ambaishadors estrangèrs.
 - i) Nomena e revòque es maxims responsables dera Agència Nacionau de Seguretat e Defensa.
 - j) Declare era estat d'alarma e d'excepcion e propòse en Parlament era declaracion der Estat de sètge.
 - k) Damb era autorizacion prealabla deth Parlament, active era defensa dera Republica en cas de conflicte, d'acòrd damb eth dret internacionau, e hè era patz.
 - l) Exercís era rèsta de foncions que determinen era Constitucion e es leis.

Aguestes foncions son indelegables.

4. Coma cap dera Generalitat, eth president:
 - a) A era maxima representacion dera Generalitat.
 - b) Dirigís era accion politica e era administracion dera Generalitat.
 - c) Exercís era foncion executiva, adòpte es decretès-leis e es decretès legislatius; e exercís eth poder reglamentari, d'acòrd damb era Constitucion e es leis.
 - d) Elabòre es budgèts dera Generalitat e ne rend compdes.
 - e) Da compliment as obligacions concernentes des tractats internacionaus ratificadi e publicadi.
 - f) Sollicite es arrepòrts que considèrè de besonh ath Conselh de garantias Constitucionaus e as sindicatures, enes casi previsti pera lei.
 - g) Exercís era rèsta de foncions que determinen era Constitucion e es leis.
5. Eth tractament protocolari deth president ei de Fòrça Aunorable Senhor.

Article 67. Es conselhèrs dera Generalitat

1. Era Generalitat ei dirigida peth president e s'organize en conselheries.
2. Totes es accions de quinsevolhe organ dera Generalitat se hènen en nòm e per delegacion deth president.
3. Deuant de cada conselheria i a un conselhèr. Eth president, liuraments, nomena e separa deth cargue es conselhèrs, e determine es sues foncions, competències e airaus de responsabilitat.

4. Eth president pòt nomenar un conselhèr Prumèr damb era foncion delegada de coordinar era accion de toti es auti conselhèrs.
5. Eth president pòt delegar foncions representatives o executiues en d'auti conselhèrs, de manèra temporau o permanenta. Era lei pòt limitar era portada temporau o materiau d'aguestes delegacions.

Article 68. Eleccion e substitucion deth president

1. Eth president ei escuelhut cada cinc ans, renovable un solet còp, mejançant ua circumscripcion unica en tot Catalonha per miei de sufragi universau, liure, egau, dirècte e secrèt, enes tèrmes que fixen era Constitucion e era legislacion electorau.
2. En cas de vacant, abséncia deth territòri o incapacitat temporau, er orde de substitucion deth president ei:
 - a) Eth conselhèr prumèr, s'ei nomenat.
 - b) Era rèsta de conselhèrs, per orde decreishent d'edat, s'eth president non a establhit un aute orde preferent.
 - c) Eth president deth Parlament.
3. S'es causes previstes en punt anterior son definitiues, eth president substitut ac serà solaments enquiara següenta data electorau, prevista en article 136. Quan aguesta data coïncidirà damb es eleccions ordinàries ara Presidència, eth president elegit aucuparà eth cargue entà tot eth mandat constitucionau sencer. En cas contrari, eth president que ne resultat elegit ac serà entara rèsta deth mandat deth president causant dera vacança.

Article 69. Estatut personau deth president e es conselhèrs

1. Eth president e es conselhèrs, pendent es sòns mandats e per actes suposadaments delictius, non pòden èster detengudi ne retengudi, a excepcion d'un cas de delicte flagrant.
2. Correspon ara Cort suprèma decidir a propòs dera investigacion, era inculpacion e eth jutjament deth president.
3. Enes causes contra es conselhèrs, ei competent eth jutge naturau predeterminat pera lei. Mès cap conselhèr non pòt èster investigat, inculpat ne jutjat sense era autorizacion prealabla dera Sala Penau dera Cort suprèma. Entretant, eth jutge competent pòt amiar a tèrme es investigacions ineluctables e urgentes entara bona fin dera instruccion dera causa, que ne darà compde ena Sala Penau dera Cort suprèma.
4. Eth tractament protocolari des conselhèrs ei çò que determine era Lei de Protocòus.

Article 70. Drets e obligacions envèrs eth Parlament

1. Eth president e es conselhèrs an eth dret d'assistir as reünions deth Plen e des comissions parlamentàries e prener-i era paraula.
2. Eth Parlament pòt requerir ath president o as conselhèrs era informacion que considèra de besonh entar exercici des sues foncions. Tanben ne pòt requerir era preséncia en Plen e enes comissions, enes tèrmes qu'establisque eth Reglament deth Parlament.

Article 71. Responsabilitat politica deth president

1. Eth president arrespon politicaments deuant eth Parlament dera sua accion.
2. Era delegacion de foncions deth president non l'exempte dera sua responsabilitat politica deuant eth Parlament.
3. Entà hèr efectiua era nomenada responsabilitat politica deth president, eth Parlament, per majoria de tres cincaus parts, pòt sollicitar era celebracion d'ues eleccions entara sua revocacion, d'acòrd damb çò que dispòse er article 133.

SECCION 2. Administracion e sector public

Article 72. Principis de foncionament deth sector public

1. Era accion deth sector public a per fin dar ara ciutadania un servici de qualitat basat enes principis de transparéncia, d'eficacitat, d'eficiéncia, dera melhora contínua e deth ben comun. Es servicis les rend era administracion mès propdana ath ciutadan d'acòrd damb

eth principi de subsidiarietat. Entad aguesta prestacion, era administracion deu disposar des recorsi sufisents, d'acòrd damb eth principi de sufisença financèra.

2. Aguesti principis obliguen totes es institucions dera Republica; es organismes publics o privadi restacadi o que ne depenen; es empreses privades que renden servicis publics; e quinsevolhe persona damb un ligam contractuau damb era Administracion dera Republica o damb es organismes publics o privadi nomentadi.

Article 73. Administracion dera Generalitat

1. Era Generalitat de Catalonha ei era estructura administratiua qu'exercís es foncions executives. A era condicion d'Administracion generau, sens perjudici des competéncies que corresponen ara Administracion locau.
2. Era Administracion dera Generalitat servís damb objectivitat es interèssi generaus e actue damb somission plea as leis e ath dret.
3. A coma principis era eficacitat; era ierarquia; era coordinacion e era transversalitat, entà garantir era integracion des politiques publiques; era desconcentracion e era descentralizacion administratiua, e era transparéncia basada en hèr publica era informacion de besonh entà qu'eth ciutadan ne pogue avalorar era gestion.
4. Era lei regule er estatut juridic des treballadors ath servici dera Administracion dera Generalitat, en tot includir-i, en tot cas, era manèra d'accedir-i, eth regim d'incompatibilitats, eth dret de sindicacion e era garantia de formacion e metuda ath dia des coneisements e dera praxis de besonh entà complir es foncions publiques.

Article 74. Organs consultatius dera Presidència

1. Era Comission Juridica Consultatiua ei er organ consultatiu dera Presidència dera Generalitat en matèries de sòrta juridica.
2. Eth Conselh de Trabalh, Economic e Sociau ei er organ consultatiu e d'assisténcia deth president en matèries socioeconomiques, professionaus e d'aucupacion.
3. Era lei regule era composicion e es foncions d'aguesti organismes e era Republica ne pòt crear d'auti en matèries qu'agen transcendéncia sociau e qu'afècten eth ben comun.

Article 75. garanties administratiues

1. Era lei regule es procediments administratius en tot garantir es drets de participacion e defensa deth ciutadan e era audiéncia der interessat, quan pertocarà.
2. Es ciutadans an accés as archius e registres administratius, lheuath des casi qu'afècten era seguretat e defensa dera Republica, era investigacion de delictes e era intimitat des persones.
3. Toti an dret a èster indemnizadi, enes tèrmes qu'establisquen era lei, per tota lesion qu'afècte es sòns bens e drets coma resultat deth funcionament des servicis publics, ara excepcion des casi de fòrça majora.

CAPÍTOL 2. Foncion legislatiua

SECCION 1. Parlament dera Republica

Article 76. Eth Parlament

1. Eth Parlament represente eth pòble de Catalonha e ei inviolable.
2. Eth Parlament se compòse d'ua unica cramba de representacion, es membres dera quau son escuelhudi d'acòrd damb çò que dispòsen er article 78 e eth títol siesau.

Article 77. Foncions

Ath Parlament li correspon:

- a) Exercir era foncion legislatiua: elaborar, adoptar e abolir es leis.
- b) Aprovar es budgèts generaus dera Republica.
- c) Controlar e encoratjar era accion politica e de govèrn.
- d) Proposar e instruir era reforma dera Constitucion.
- e) Autorizar eth president a obligar-se internacionaments, en nòm dera Republica, mejançant era signatura des tractats.

- f) Demandar dictamens ena Sala de garantias Constitucionaus e Drets Umans dera Cort suprèma a propòs dera adequacion dera Constitucion o era sua reforma a tractats internacionaus.
- g) Autorizar er estat de sètge, a proposicion deth president.
- h) Autorizar eth president entà activar era defensa dera Republica, en cas de conflicte, e entà hèr era patz.
- i) Totes aqueres autes que li siguen atribuïdes pera Constitucion o es leis.

Article 78. Composicion e regim electorau

1. Es parlamentaris arreceben eth nòm de deputats e son elegidi entà un tèrme de cinc ans, renovable un solet còp, per miei de sufragi universau, liure, egau, dirècte e secrèt, enes tèrmes que fixen era Constitucion e era legislacion electorau.
2. Era circumscripcion electorau ei era comarca, lheuath dera ciutat de Barcelona, a on era circumscripcion ei eth Districte. Cada circumscripcion escuelh un parlamentari per cada 75.000 estatjants o fraccion, a un solet torn. Era Lei Electorau tanben regule era manèra coma es catalans residents en estrangèr son adequadaments representadi en Parlament.
3. Era composicion deth Parlament e eth nombre de deputats depenerà en cada moment dera resulta d'aguestes variables.
4. Eth sistèma electorau en Parlament ei de representacion dirècta, de listes dubèrtes e a un solet torn. En bulletin de vòte còsten es candidats per orde alfabetic, en tot començar per un lòc determinat aleatòriaments un còp proclamadi es candidats. Cada elector mèrque un nombre de candidats non superiors ath nombre de sètis que s'elegissen ena sua circumscripcion e son elegidi es candidats damb eth nombre mès naut de vòts ena sua circumscripcion.
5. Es sètis de deputat que demoren vacants per quinvolve causa abans de finalizar eth sòn mandat se corbissen mejançant eleccions ena sua circumscripcion concrèta, de caractèr extraordinari, o ordinari quan serà eth cas.
6. Era Lei Electorau determine es causes d'incompatibilitat des parlamentaris.

Article 79. Drets e déuers des deputats

1. Es membres deth Parlament son inviolables pes vòtes e es opinions qu'emeten en exercici deth sòn cargue. Pendent eth sòn mandat gaudissen d'immunitat, damb er efècte concrèt que non pòden èster detengudi se non ei en cas de delicte flagrant.
2. Es deputats non son sometudi a mandat imperatiu e, politicaments, solaments arresponen deuant es ciutadans dera circumscripcion electorau pera quau an estat escuelhudi.
3. S'exigís as parlamentaris transparéncia e responsabilitat en exercici dera sua foncion publica.
4. Enes causes e procèssi judiciais contra es deputats, ei competent eth jutge naturau pre-determinat pera lei.
5. Es deputats an dret, pendent er exercici deth cargue, a ua remuneracion digna, fixada annauments enes budgèts dera Republica, que deu auer en consideracion era temporalitat deth cargue e eth hèt dera sua reintegracion ara vida activa o era retirada, un còp agotat eth tèrme maximau de durada des cargues elegidi.
6. Es deputats son obligadi a hèr public eth sòn patrimòni abans de préner possession deth sèti e deuen rénder publics es ligams que les restaquen damb grops d'interès, enes tèrmes que determine era Lei Electorau. Aguesta declaracion de patrimòni se deu méter ath dia en moment que finalize era legislatura o qu'eth deputat cesse anticipadaments en cargue, e, nauaments, un còp escorrudi cinc ans dempús de finalizar eth mandat.

Article 80. Autonomia e organizacion deth Parlament

1. Eth Parlament gaudís d'autonomia organizatiua, financèra, administrativa e disciplinària. Elabòre e apròve eth sòn Reglament, eth sòn pressupòst, que hè part des budgèts Generaus dera Republica, e fixe er estatut deth personau que ne depen. Era sua sedença ei en Barcelona e pòt celebrar sessions en d'auti endrets de Catalonha.
2. Era aprovacion e reforma deth Reglament deth Parlament requerís eth vòt favorable dera majoria absoluta des deputats en ua votacion finau sus eth conjunt deth tèxte.
3. Eth Parlament a un president e un burèu elegit peth Plen, es foncions e procès d'eleccion des quaus se regulen peth Reglament deth Parlament.

4. Eth Reglament deth Parlament tanben regule es drets e déuers individuaus e collectius des deputats, es formes d'intervencion en exercici des sues funcions parlamentàries, es requisits entara formacion de grups parlamentaris, es atribucions des pòrtaparaula des grups, es possibles sancions disciplinàries as deputats e eth funcionament des comissions.

Article 81. Funcionament deth Parlament

1. Eth Parlament funcione en plen e en comissions.
2. Eth Plen deth Parlament s'amasse en sessions ordinàries periodiques ath long der an, segons establís eth Reglament deth Parlament, damb ua periodicitat minima mensua, as quaus son obligadi a assistir toti es deputats, lheuut de causa de fòrça majora. Eth Parlament tanben se pòt amassar en sessions extraordinàries, d'acòrd damb eth Reglament deth Parlament. Es sessions deth Plen son publiques, a excepcion d'enes casi establidi peth Reglament deth Parlament o pera lei.
3. Eth Parlament a ua Deputacion Permanenta, presidida peth president deth Parlament e integrada peth nombre de deputats qu'eth Reglament determine. Era Deputacion Permanenta assumís es funcions deth Parlament quan aguest non ei amassat enes periòdes entre sessions, enes tèrmes que determine era lei.
4. Eth Plen deth Parlament, ena amira d'adoptar acòrds validaments, deu èster amassat, damb era preséncia dera majoria absoluta des deputats. Es acòrds son valids s'an estat aprovadi per ua majoria simpla des deputats presents, sens perjudici des majories especiaus establides pera Constitucion, pera lei o peth Reglament.
5. Eth Parlament pòt crear comissions d'investigacion a propòs de quinsevolhe ahèr d'importància publica que sigue d'interès entara Republica. Es persones que siguen aperades a compareisher-i deuen hè'c obligatòriaments. Era lei establís es sancions e es responsabilitats corresponentes, en cas que se negligisque de manèra injustificada aguesta obligacion.
6. Eth Reglament deth Parlament deu regular er encaminament des peticions individuaus e collectives que li siguen adreçades, en particular per çò qu'ei des iniciatius legislatives populars que li remete era Sindicatura Electoral. Tanben deu establir mecanismes de participacion ciutadana en exercici des funcions parlamentàries.
7. Es cargues publics e es treballadors ath servici des administracions publiques an era obligacion de comparèisher deuant eth Parlament quan eth Parlament ac requerirà. Era lei establís es sancions e es responsabilitats corresponentes, en cas que se negligisque de manèra injustificada aguest requeriment.

SECCION 2. Facultats legislatives deth Parlament

Article 82. Iniciatiua legislativa; elaboracion e adopcion des leis

1. Era iniciatiua legislativa correspon as deputats, as grups parlamentaris e ath president dera Republica. Tanben correspon as ciutadans, enes tèrmes establidi pera Constitucion e pera lei.
2. Eth Plen deth Parlament pòt delegar enes comissions legislatives permanentes er encaminament e era aprovacion d'iniciatius legislatives, a excepcion de quan se tractarà de leis de reforma constitucional, de leis de drets o libertats fonamentals, es Budgèts Generaus e es leis de delegacion legislativa en president dera Generalitat.

Article 83. Legislacion delegada e d'urgéncia

1. Decrèts legislatius. Eth Plen deth Parlament pòt delegar, solaments en president dera Generalitat, era potestat de dictar normes damb reng de lei. Es disposicions deth president que contien legislacion delegada arreceben eth nòm de decret legislatiu. Non pòden èster objècte de delegacion legislativa era reforma constitucional, era regulacion essencia e eth desenvolopament directe des títols preliminar, prumèr, setau o ueitau dera Constitucion e es Budgèts Generaus dera Republica. Era delegacion legislativa deu èster exprimida, per mejan d'ua lei, entad ua matèria concrèta e damb era determinacion d'un tèrme entà hèr-ne usatge.
2. Decrèts-leis. En cas d'un besonh extraordinari e urgent, eth president dera Generalitat pòt dictar disposicions legislatives provisòries jos era forma de decret-lei. Non pòden èster objècte de decret-lei es matèries que non se poguen regular mejançant decret legislatiu.

Eth Parlament deu validar exprèssaments es decretès-leis laguens d'un tèrme non-prorro-gable de trenta dies dempús dera sua publicacion. En cas contrari, rèsten abolidi de manèra automatica.

Article 84. Promulgacion e publicacion des leis

Es leis son promulgades peth president dera Republica, mejançant er orde de publicacion en Diari Oficiau dera Republica.

Article 85. Autorizacion e efèctes des tractats internacionaus

1. Eth Parlament pòt autorizar era negociacion e signatura de tractats internacionaus o era adesion de Catalonha a tractats ja existents e autorizar-ne era denúncia internacionau mejançant ua lei especifica, en tot respectar es majories e es condicions qu'exigís era lei entà hè'c.
2. Es institucions dera Republica deuen assegurar eth compliment des obligacions que se'n seguissen des tractats internacionaus e eth dret internacionau, d'acòrd damb es sues competències respectives.
3. Era Sala de Garanties Constitucionaus e Drets Umans dera Cort suprèma, ara demana deth president dera Republica o deth Parlament, ei era encargada de determinar s'i a cap contradiccion entre eth contengut d'un tractat internacionau e eth dera Constitucion.
4. Entara ratificacion d'un tractat damb estipulacions contràries ara Constitucion, cau esmen-dar-lo prealablaments d'acòrd damb eth procediment que s'indique en títol ueitau. Eth tractat internacionau ja ahiejut ath dret intèrne, e qu'age estat declarat posterioraments incompatible damb era Constitucion, cessarà d'èster aplicat, mejançant era corresponen-ta denúncia internacionau.
5. Es tractats internacionaus, un còp ratificadi e hèts publics en Diari Oficiau dera Republica, vien part integranta der ordenament juridic intèrne.
6. En cas de contradiccion entre ua norma internacionau validaments ahiejuda e ua der orde-nament juridic intèrne, a prevalença era aplicacion dera norma internacionau, lheuut qu'era intèrna sigue mès favorable per çò qu'ei des drets fonamentaus e des libertats publiques.
7. Es drets fonamentaus e es libertats publiques se deuen interpretar d'acòrd damb aqueri tractats internacionaus que contenguen disposicions mès favorables.
8. Es disposicions de tractats internacionaus que hèsqen part der ordenament juridic intèr-ne solaments pòden èster abolides, modificades o suspenuedes dera manèra prevista en aguesti pròpris tractats. Se non i a ua regulacion especifica, ac seràn d'acòrd damb eth dret internacionau en vigor. [Concordança DA 1a].

CAPÍTOL 3. Foncion judiciau

SECCION 1. Disposicions generaus

Article 86. Era justícia

1. Era justícia nèish deth pòble e s'administre en nòm sòn per part des jutges e magistrats que hèn part dera foncion judiciau.
2. Era foncion judiciau ei independenta e non pòt èster condicionada ne sometuda per cap auta.
3. Er exercici dera foncion jurisdiccional, de jutjar e hèr que s'execute aquerò que s'a jutjat en tota sòrta de procèssi, correspon exclusiuaments as jutjats e tribunaus qu'era lei deter-mine, d'acòrd damb es normes de competència e procediment qu'era lei establís.
4. Ath delà d'aguestes foncions jurisdiccional, es jutjats e tribunaus poderàn exercir-ne d'aves qu'exprèssaments les siguen atribuïdes per ua lei en garantia de quinsevolhe dret.
5. Era organizacion e funcionament des tribunaus se base enes principis de proximitat e d'u-nitat jurisdiccional. Açò deu èster compatible damb era existència e era promocion de sistèmes de resolucion alternatiua de conflictes, que hèn part deth sistèma judiciau, enes tèrmes que determine era lei.
6. Es tribunaus d'excepcion demoren proïbidi.
7. Era justícia penitenciària e es sues institucions hèn part dera foncion judiciau..

Article 87. Era judicatura

1. Es membres dera judicatura son independents e responsables e solaments son sometudi ara lei e ara sua corrècta aplicacion.
2. Era lei regule er accès as cargues judiciaus, que s'amie a tèrme mejançant concors public, damb era tòca d'escuélher juristes independenti, responsables, imparciaus, senats, damb expertisa juridica e damb un minim de dètz ans d'exercici professionau acumulat. Er accès as cargues dera justícia de proximitat s'amie a tèrme per concors public de merits e formacion, damb eth madeish objectiu nomenat e damb un minim de cinc ans d'exercici professionau acumulat.
3. Es membres dera judicatura gaudissen de proteccion quan exercissen es sues foncions jurisdiccionaus, lheuath des responsabilitats penaus o disciplinàries en que poguen encórrer.
4. Es membres dera judicatura non pòden èster suspenudi, transportadi, escartadi, revocadi ne hèts a retirar der exercici d'aguestes foncions, se non ei pes causes e damb es garantias previstes legauments.

Article 88. Regim d'incompatibilitats e dret d'associacion judiciu

1. Era lei establís eth regim d'incompatibilitats des membres dera judicatura, eth quau deu assegurar era totau independéncia.
2. Es membres dera judicatura, deth temps que siguen en actiu, non pòden apartier a partits politics ne organizacions sindicauas o empresariaus, ne exercir cap aute cargue public e/o activitat professionau o mercantiu, lheuath dera docéncia.
3. En defensa des sòns interèssi, poderàn constituir e hèr part d'associacions professionaus judiciaus, enes tèrmes qu'establís era lei.
4. En cap cas non se poderà limitar o proïbir eth sòn dret ara libertat d'expression, d'opinion e de creacion intellectuau.

Article 89. Es procediments judiciaus e era cooperacion

1. Es accions judiciaus son publicques, lheuath des casi excepcionaus que preveiguen es leis de procediment.
2. Es procediments judiciaus son essenciauments oraus e cau deishar constat evident des actes judiciaus realizadi, enes tèrmes qu'establís era lei.
3. Totes es senténcias, interlocutòries e autes resolucions judiciaus definitiues deuen èster dictades tostemp de manèra rasonada; son de compliment imperatiu, e se pronóncien en public entà garantir es drets des justiciables.
4. Pendent eth cors des procediments judiciaus, e en moment d'executar quinsevolhe des resolucions definitiues dictades, toti son obligadi a colaborar damb era foncion jurisdiccionau tanlèu coma se li ac demane.

Article 90. gratuïtat dera justícia e dera assisténcia juridica

1. Era justícia ei universau e gratuïta entà toti. Era lei establís mesures entà evitar-ne eth mau usatge.
2. Es personas damb insuficiéncia de recorsi o es especiauments protegides pera lei pòden plaidejar de manèra gratuïta e damb toti es garantias juridiques, d'acòrd damb es paramètres que legauments s'establissen.

Article 91. Eth jurat e era accion collectiua

1. Es ciutadans deuen participar en hèt d'administrar justícia mejançant eth jurat popular. Era lei ne determine era manèra e fixe es ahèrs que son competéncia d'aguesta institucion.
2. Es ciutadans pòden exercir era accion collectiua en defensa de drets e interèssi comuns, enes procèssi de transcendéncia sociu que delimita era lei.

SECCION 2. Organizacion e funcionament

Article 92. Eth Conselh Superior de Justícia

Eth Conselh Superior de Justícia ei er organ maximau dera foncion judiciau e a coma fin garantir-ne eth funcionament democratic, independent e eficient. Eth Conselh ei integrat per dues sales: ua de Govèrn e ua de Contraròtle.

Article 93. Era Sala de Govèrn

1. Era Sala de Govèrn ei presidida peth president dera Cort suprèma, que ne hè part coma conseqüència deth sòn cargue. Ei formada per catorze membres: eth president; sies membres mès en representacion dera judicatura; quate representants des avocats dera Administracion de justícia; dus treballadors publics estacadi ara foncion judiciau e un en representacion des institucions penitenciàries. Toti deuen mantier dedicacion exclusiua en tot que son investits deth cargue. Es membres son escuelhudi democraticaments per cada collectiu, damb un mandat maximau de sies ans, sense possibilitat de reeleccion, e son mandats revocatòris enes casi qu'establisque era lei. Eth president gaudís deth vòte qualitatiu.
2. Son foncions dera Sala de Govèrn:
 - a) Assegurar eth bon funcionament dera justícia e promòir-ne era melhora e era adequacion permanenta as besonhs dera ciutadania.
 - b) Garantir es mejans personaus e eth sosten materiau e logistic de besonh.
 - c) Regular e executar es sistèmes d'accès, traslats e ascens.
 - d) Promòir e nomenar es membres dera judicatura, avocats dera Administracion de justícia e era rèsta de treballadors publics estacadi ara foncion judiciau.
 - e) Escuélher e nomenar es membres dera Cort suprèma.
 - f) Dar proteccion as membres dera foncion judiciau quan ne serà atacada era independència.
 - g) Regular e executar eth regim disciplinari.
 - h) Dessenhar e méter en obra er aparelh judiciau e organizar es burèus judiciais e es institucions e servicis de sosten as organs jurisdiccionalaus.
 - i) Dessenhar e méter en funcionament es institucions penitenciàries.
 - j) Regular e executar es inspeccions des organs judiciais e institucions penitenciàries.
 - k) Elaborar arrepòrts a peticion des foncions executives e legislatives e des sindicatures.
 - l) Regular, fixar e pagar es indemnitats as victimes de delictes, enes casi legauments previsti.
 - m) Resòlver es reclamacions e pagar es indemnitats sus era responsabilitat patrimonial regulades en article 107.
 - n) Avalorar, laguens d'un tèrme maximau rasonable, era possibla adopcion de totes aqueres mesures que propòse era Sala de Contraròtle entara melhora dera qualitat dera justícia e adoptar-les quan calerà. Er arrefús a quinsevolhe proposicion dera Sala de Contraròtle deu èster rasonat e public.
 - o) Informar era Sala de Contraròtle de totes es sues activitats damb era periodicitat e contenguts que determine era lei.
 - p) Es autes foncions que li atribuísque era lei.
3. Era Sala de Govèrn ei era encargada d'elaborar, proposar e disposar deth budgèt pròpi dera foncion judiciau, qu'ei aprovat annauments peth Parlament, ath quau deu rénder compdes. Eth budgèt ei sometut a critèris de sufisença, transparéncia e proporcionalitat e eth sòn montant non pòt èster jamès inferior ath (*)% deth producte interior brut o ar indèx que le substituísque, entà garantir era independència dera foncion judiciau.

Article 94. Era Sala de Contraròtle

1. Era Sala de Contraròtle ei presidida peth membre dera Sindicatura de Grèuges que se designe, que ne hè part coma conseqüència deth sòn cargue. Ei formada per vint-e-un membres: eth president; dètz membres mès en representacion des avocats en exercici, e dètz mès en representacion des auti operators dera foncion judiciau, d'acòrd damb çò

(*) Valor que calerà determinar en debat public.

que determine era lei. Cada collectiu escuelh democraticaments es sòns representants, damb un mandat maximau d'ueit ans, e se renòven per mitats cada quate ans.

2. Aguesti mandats tanben son revocatoris, enes casi qu'establís era lei, e son cargues aonorifics. Eth president gaudís deth vòte qualitatiu.
3. Aguesta Sala assumís es foncions d'assisténcia e de contraròtle dera Sala de Govèrn, entà garantir que complisque es foncions qu'a assignades.
4. En cas de discordància entre es sales de Govèrn e de Contraròtle que pogue provocar eth blocatge de bèra foncion deth Conselh Superior de Justícia, era lei ne regule era resolucion mejançant era mediacion dera sindicatura electorau e era celebracion, se cau, deth corresponent referendum de resolucion de conflictes mutaus qu'era Constitucion determine. [Concordança art. 141.3 e DT 4a].

Article 95. Cargues elegidi: estatut organic

1. Es membres elegidi deth Conselh deuen auer acreditat, entà èster elegidi e nomentadi, un temps acumulat d'exercici efectiu dera sua respectiua profession de quinze ans, aumens.
2. Ua lei regule er estatut organic deth Conselh, ath delà deth regim d'incompatibilitats e disciplinari des sòns membres.

Article 96. Participacion legislatiua e potestat reglamentària

1. Era Sala de Govèrn, damb er arrepòrt prealable dera Sala de Contraròtle, a potestat d'ini-ciatiua legislatiua entàs leis processaus.
2. Per çò qu'ei dera rèsta de leis, era Sala de Govèrn a era potestat d'informar damb caractèr prealable e participar en debat parlamentari se, a critèri sòn, era regulacion afècte eth fon-cionament dera justícia.
3. Era Sala de Govèrn a potestat entà proposar un referendum a propòs des matèries enes quaus a intervingut.

Article 97. Proteccion economica des victimes

1. Era Republica deu dotar anuauments eth Conselh Superior de Justícia d'un hons budge-tari especific ena tòca d'indemnar es victimes de delictes contra era integritat fisica, psi-quica o sexuau, en cas qu'eth condemnat age estat declarat judicium insolvabile e que, en conseqüéncia, era victima se tròbe en dificultats economiques, enes tèrmes e casi que determine era lei.
2. Er Estat se resquete, sus era basa deth dret de repeticion, quan çò de condemnat ven-gue solvable.

Article 98. Era Cort suprèma

1. Era Cort suprèma a jurisdiccio en Catalonha tota e ei er organ jurisdiccio superior en toti es encastres juridics. Ei format peth plenari e per sales especializadas e dispòse d'ua Sala de Garanties Constitucionaus e Drets Umans.
2. Era foncion essenciau dera Cort suprèma consistís a fixar jurisprudéncia e a unificar era doctrina juridica.
3. Cada sala ei formada per un minim de cinc membres, en tot includir-i eth president, escuel-hut pera Sala de Govèrn deth Conselh Superior de Justícia. Majoritàriaments deuen èster especialistes dera carrèra judicium e era rèsta deuen èster juristes d'arreconeishut prestigi, capacitat e expertisa damb mès de quinze ans d'activitat professionau acumulada ena especialitat corresponenta. Escuelhen eth president ena forma que determine era lei.
4. Era Sala de Garanties Constitucionaus e Drets Umans a ua regulacion especiau per çò qu'ei dera composicion, nomentament e foncions.

Article 99. Sala de Garanties Constitucionaus e Drets Umans

1. Ei integrada peth sòn president, qu'ac ei tanben dera Cort suprèma, e nau membres: cinc juristes procedenti dera carrèra judicium e quate d'arreconeishut prestigi, capacitat e expertisa. Entà hèr part d'aguesta Sala cau acreditar vint ans d'exercici efectiu acumulat e son preferents es coneishences en dret constitucionau e drets umans.

2. Eth metòde de seleccion e nomentament se deu regular per lei especifica, d'acòrd damb es bases següentes:
 - a) Eth president dera Sala de Garanties Constitucionaus e Drets Umans ei elegit per sufragi universau, liure, egau, dirècte e secrèt, damb circoscripcion unica entà Catalonha tota, enes tèrmes previsti en títol siesau dera Constitucion e era Lei Electorau. Es candidats non pòden èster membres de partits politics. Era lei pòt determinar d'auti requisits entà presentar era candidatura.
 - b) Era rèsta de membres son escuelhudi per via d'eleccions recensaus, que s'amiaràn a tèrme ena sedença dera judicatura e enes collègis professionaus e universitats der encastre juridic, enes tèrmes que regule era lei.

Article 100. Renauiment de cargues constitucionaus

1. Eth president dera Sala de Garanties Constitucionaus e Drets Umans ei escuelhut per un mandat de cinc ans, renovable un solet còp.
2. Es auti membres dera Sala tanben son escuelhudi per un mandat de cinc ans e se renauràn dera manèra següenta: eth dusau an de mandat deth president se renauràn dus membres dera carrèra judiciau e dus juristes, e eth quatau an, es restants.
3. Era lei reguladora deth sòn estatut juridic regule es requisits e era forma deth procès. [Concordança DT 4a].

Article 101. Competéncias constitucionaus

1. Era Sala de Garanties Constitucionaus e Drets Umans encamine e resòlv es recorsi en empara, es recorsi e es qüestions d'inconstitucionalitat e elabòre dictamens, enes tèrmes e damb es efèctes qu'establisque era lei:
 - a) Eth recors en empara pòt èster introdusit per quinsevolhe persona fisica o juridica afectada pera decision judiciau en procès ordinari, e cau invocar eth dret fonamentau o dret uman presumptaments transgredit. Tanben ne pòden introdusir es sindicatures, es síndics locaux e eth procurador superior dera Republica, enes casi de persones afectades.
 - b) Eth recors d'inconstitucionalitat se pòt introdusir contra quinsevolhe lei o norma juridica equivalenta e son legitimadi entà hè'c eth president dera Republica, eth Parlament e es sindicatures.
 - c) Es qüestions d'inconstitucionalitat se pòden sasir per part des organs judiciais, a fin e efècte de resòlver era esséncia deth procès e dictar senténcia, enes casi que determine era lei. Era Sala de Garanties Constitucionaus e Drets Umans deu sasir d'ofici ua qüestion d'inconstitucionalitat quan ena resolucion d'un recors en empara se constate qu'era violacion des drets o libertats fonamentaus a era sua origina immediata en contengut d'ua lei; la resòlv e declare era lei inconstitucionau, se siguesse eth cas.
 - d) Elabòre dictamens a propòs dera adequacion de tractats internacionaus ara Constitucion, ara demana deth president dera Republica o deth Parlament.
 - e) Era Sala de Garanties Constitucionaus e Drets Umans dera Cort suprèma ei er organisme competent entà hèr era interpretacion autentica dera Constitucion.
2. Es sues senténcias o dictamens son definitius e non s'i pòt introdusir cap recors ordinari o extraordinari, lheuut des qu'establís era legislacion internacionau.
3. Es senténcias o dictaments damb es vòtes particulars, se n'i a, se publiquen en Diari Oficiau dera Republica e ath dia següent son efectius e damb valor de causa jutjada.
4. Es senténcias que declaren era inconstitucionalitat d'ua lei o norma juridica equivalenta e es que non se limitaràn ara estimacion subjectiua de drets dera ciutadania an efèctes deuant toti e era sua jurisprudéncia restaque totes es institucions dera Republica.
5. Es leis contunhen en vigor enes parts o apartats non afectadi peth prononciament d'inconstitucionalitat.

Article 102. Avocats dera Administracion de justícia

1. Es avocats dera Administracion dera justícia son es responsables des burèus judiciais.
2. Es sues foncions, competéncias e regim d'incompatibilitats son reguladi per lei.

3. Er accés ath cargue s'amie a tèrme mejançant concurs public, damb era tòca d'escuelher juristes independenti, responsables, imparciaus, senats, damb expertisa juridica e damb un minim de cinc ans d'exercici professionau acumulat.
4. En defensa des sòns interèssi, pòden constituïr e hèr part d'associacions professionaus d'avocats judiciais, enes tèrmes qu'establís era lei.

SECCION 3. Era Procuracion

Article 103. Organizacion e foncions

1. Hè part dera foncion judiciu e a coma objectiu promòir era accion dera justícia en defensa dera legalitat, des drets des ciutadans e der interès generau, ath delà de velhar pera independéncia des jutjats e tribunaus.
2. Era sua intervencion se pòt iniciar d'ofici o a peticion de part legitimada.
3. Es procuradors se regissen pes principis d'unitat, autonomia, imparcialitat e transparéncia.
4. Es procuradors an era direccion foncionau dera Polícia Judiciu en cors dera fasa d'investigacion e instruccion de delictes de secutament public e es enseguedi deth burèu antifrauda, e deuen disposar de mejans suficients entà protegir es alertadors.
5. Er accés ara carrèra procuratòria s'amie a tèrme mejançant concurs public damb era tòca d'escuelher juristes independenti, responsables, imparciaus, senats, damb expertisa juridica e damb cinc ans d'exercici professionau acumulat, preferentaments en encastre penau.

Article 104. Procuracion Superiora dera Republica

- universau, liure, egau, dirècte e secrèt, damb circumscripcion unica per Catalonha tota, enes tèrmes previsti en títol siesau dera Constitucion e era Lei Electorau.
2. Per presentar-se ath cargue de procurador principau cau acreditar un minim de vint ans d'exercici efectiu e digne ena carrèra procuratòria. Era lei pòt determinar d'auti requisits entà presentar era candidatura.
 3. Eth mandat de procurador principau a ua durada de cinc ans, renovables un solet còp.
 4. Era lei regule un estatut organig deth Procurador Superior, damb es competéncias e foncions que li corresponen.
 5. Eth Burèu deth Procurador Superior dera Republica elabòre annauments es budgèts generaus dera Procuracion, les presente en Parlament entath sòn estudi, esmenda e aprovacion, e ne rend compdes.

Article 105. Procuracion de districte

1. Laguens de cada circumscripcion electorau deth Parlament i a un procurador de districte, que disposarà de burèu pròpri entà dirigir e coordinar es activitats des membres deth burèu deth procurador de zòna restacat ath sòn territòri.
2. Eth procurador de districte ei elegit per sufragi universau, liure, egau, dirècte e secrèt pes ciutadans dera circumscripcion corresponenta, enes tèrmes previsti en títol siesau dera Constitucion e era Lei Electorau. Eth mandat ei per cinc ans, renovables un solet còp.
3. Per presentar-se ath cargue cau acreditar un minim de cinc ans d'exercici efectiu ena carrèra procuratòria, o de dètz ans en cas de juristes d'arreconeishut prestigi, capacitat e expertisa, e seràn preferents es coneishements en encastre deth dret penau. Era lei pòt establir d'auti requisits entà poder presentar era candidatura.

Article 106. Regim d'incompatibilitats e dret d'associacion procuratòria

1. Es membres deth burèu de procuracion son sometudi ath madeish regim d'incompatibilitats qu'es membres dera judicatura e conserven eth sòn cargue cada viatge que l'exercisquen damb dignitat.
2. Es membres deth burèu de procuracion, en tot que siguen en actiu, non pòden apartier a partits politics ne organizacions sindicais o empresariaus, ne exercir cap aute cargue public o activitat professionau o mercantiu, lheuath dera docéncia.
3. En defensa des sòns interèssi, poderàn constituïr e hèr part d'associacions professionaus procuratòries, enes tèrmes qu'establisque era lei.

SECCION 4. Responsabilitat patrimoniau dera Republica

Article 107: Responsabilitat patrimoniau

1. Eth foncionament deficient dera Administracion de justícia e es errors judiciaus dan dret ath perjudiciat a ua reparacion economica e morau peth damatge causat, d'acòrd damb eth procediment qu'era lei establís.
2. Era responsabilitat patrimoniau a caractèr objectiu.
3. Era existéncia deth damatge se presumís cada viatge que s'acredite un foncionament deficient dera Administracion de justícia o un error judiciu.
4. Era reclamacion se presente deuant era Sala de Govèrn deth Conselh Superior de Justícia e la resòlv era madeisha Sala, damb er obligatòri arrepòrt prealable dera Sala de Contraròtle, laguens d'un tèrme maximau de sies mesi, e se pagarà era indemnitat que correspone, se cau.
5. Era Republica deu dotar annuauments eth Conselh Superior de Justícia d'un hons budgè-tari especific entà hèr cap ad aquestes reclamacions.

CAPÍTOL 4. Autes institucions dera Republica

SECCION 1. Sindicatures

Article 108. Sindicatura de Grèuges

1. Era Sindicatura de Grèuges a era foncion de protegir e deféner es drets e es libertats qu'a-rreconeish era Constitucion. Damb aquesta fin supervise, a títol exclusiu:
 - a) Era gestion governatiua des foncions publicques dera Republica e era activitat des orga-nismes publiccs o privadi restacadi o que ne depenen.
 - b) Era activitat des empreses privades que gerissen servicis publiccs o acomplissen acti-vitats d'interès generau o universau, o activitats equivalentes de manèra concertada o indirècta.
 - c) Era activitat des persones qu'agen un ligam contractuau damb era Administracion dera Republica e damb es entitats publicques que ne depenen.
 - d) Totes aqueres autes activitats e foncions qu'era lei determine.
2. Era Sindicatura de Grèuges supervise, a títol subsidiari per arrepòrt as sindicatures locals, era activitat dera Administracion locau e era des organismes publiccs o privadi res-tacadi o que ne depenen.
3. Quan se regularàn drets fonamentaus arreconeishudi pera Constitucion, era Sindicatura de Grèuges pòt sollicitar dictamen ath Conselh de Garanties Constitucionaus a propòs des projèctes e es proposicions de lei sometudi a debat e ara aprovacion deth Parlament.

Article 109. Sindicatura de Compdes

1. Era Sindicatura de Compdes ei er organ fiscalizador extèrne des compdes, dera gestion economica e deth contraròtle d'eficiéncia administratiua de:
 - a) Es foncions governatiues dera Republica, des entitats locals e dera rèsta deth sector public de Catalonha e des organismes publiccs o privadi restacadi o que ne depenen.
 - b) Es recorsi publiccs utilizadi pes empreses privades que gerissen servicis publiccs o acomplissen activitats d'interès generau o universau, o activitats equivalentes de manè-ra concertada o indirècta.
 - c) Es recorsi publiccs utilizadi pes persones qu'agen un ligam contractuau damb era Administracion dera Republica e damb es entitats publicques que ne depenen.
 - d) Toti aqueri auti recorsi e foncions qu'era lei determine.
2. Dera Sindicatura de Compdes, en particular, ne depen eth contraròtle efectiu dera trans-paréncia, era luta antifrauda e contra era corrupcion.
3. Totes es persones e entitats restacades laguens der apartat 1 d'aquest article an era obli-gacion de presentar es compdes ara Sindicatura de Compdes enes tèrmes que determi-ne era lei.

Article 110. Sindicatura d'Ecologia

1. Era Sindicatura d'Ecologia a era foncion de protegir eth dret as bens comuns e ath miei naturau des ciutadans presents e futurs, e, damb aguesta fin:
 - a) Contròtle era corrècta realizacion de tota sòrta d'activitats publiques e privades.
 - b) Garantís eth dret des ciutadans a disposar d'ua informacion permanenta, contunhada, corrècta e verificada a propòs der estat des bens comuns naturaus, er estat deth miei naturau e es efèctes des accions projectades e executades.
 - c) Supervise que toti es projectes en qu'era lei ac preveigue dispòsen deth corrècte arrepòrt d'avaloracion der impacte ecologic.
 - d) Totes aqueres autes foncions que determine era lei.
2. Era Sindicatura d'Ecologia emet, ara requèsta dera Generalitat o deth Parlament, es arrepòrts en relacion ar impacte ecologic des projectes e es proposicions de lei sometudes a debat e aprovacion deth Parlament.

Article 111. Sindicatura Electorau

1. Era Sindicatura Electorau ei era autoritat encargada des procèssi electoraus. A es missions següentes:
 - a) Elaborar, controlar, actualizar e difóner eth recensament electorau.
 - b) Organizar e supervisar toti es procèssi electoraus, referendums e consultes e convocar-les enes casi legauents previsti.
 - c) Determinar era composicion e es foncions des conselhs electoraus.
 - d) Dirigir er escrutinh e proclamar es elegidi.
 - e) Garantir era neutralitat e transparéncia des procèssi.
 - f) Promòir es mecanismes de participacion segura a trauès des mejans tecnologics disponibles en cada moment.
 - g) Encoratjar e controlar er encaminament des reformes constituionaus.
 - h) Totes aqueres autes foncions qu'era Constitucion e era lei determinen.
2. Era Sindicatura Electorau coneish des recusacions e recorsi en matèria electorau, enes tèrmes que determine era lei.

Article 112. Composicion e foncions des sindicatures

1. Cada sindicatura ei integrada per cinc síndics. Es síndics son escuelhudi per periòdes de cinc ans, renovable un solet còp, per sufragi universau, liure, egau, dirècte e secrèt, en circoscripcions uninominaus, que deuen assegurar era representacion adequada de totes es zònes deth territòri de Catalonha.
2. Era Lei Electorau regule es condicions de besonh entà poder èster candidat, damb era tòca d'escuélher profesionaus independenti, responsables, imparciaus, senats e damb expertisa acreditada ena matèria que correspone, en foncion de cada sindicatura. Era validacion des candidatures correspon ara Sindicatura Electorau. Eth procediment ei çò de regulat en títol siesau dera Constitucion.
3. Es membres des sindicatures exercissen es sues foncions damb imparcialitat e independéncia, son inviolables pes opinions exprimides en exercici d'aguestes foncions e solaments ne pòden èster escartadi mejançant eleccions de revocacion pes causes qu'establís era lei.
4. Se deuen regular per lei er estatut personau des membres des sindicatures, es incompatibilitats, es causes de cessament e es atribucions des síndics. En tot cas, non pòden èster síndics es persones que siguen membres d'un partit politic. Er exercici dera sindicatura ei incompatible damb quinsevolhe auta activitat publica o privada, a excepcion des exprèsaments determinades pera lei.
5. Es sindicatures gaudissen d'autonomia reglamentària, organizatiua, foncionau e de suficiéncia budjetària, d'acòrd damb era lei.
6. Cada sindicatura elabòre eth budgèt respectiu, que somet ara aprovacion deth Parlament e ne rend compdes.
7. Es administracions publiques e es autes entitats e persones per arrepòrt ar apartat 1 der article 108 an era obligacion de cooperar damb es sindicatures. Se deuen regular per lei es sancions e es mecanismes destinadi a garantir eth compliment d'aguesta obligacion.

8. Cada sindicatura deu liurar annauments en Parlament un arrepòrt dera sua activitat e rên-der-ne compdes.
9. En exercici des sues foncions, e entà garantir eth compliment des sues fins, es sindicatures an capacitat sancionadora, enes tèrmes que determine era lei.

Article 113. Conselh de Síndics

1. Eth Conselh de Síndics ei er organ coordinador des sindicatures e ei format per un representant de cada sindicatura e un representant des síndics locaux.
2. Correspon ath Conselh de Síndics:
 - a) Coordinar eth bon foncionament des sindicatures e des sòns membres.
 - b) Escuélher e nomentar es membres des organs reguladors, a proposicion dera sindicatura o sindicatures competentes ena matèria.
 - c) Organizar es servicis comuns des sindicatures.
 - d) Amassar es síndics locals entà tractar ahèrs concernenti as sues competéncies.
 - e) Quinsevolhe auta foncion dera madeisha natura qu'es anteriores determinada exprès-saments pera lei.
3. Eth Conselh de Síndics s'amasse ara demana de quinsevolhe des sòns membres e actue coma president eth síndic que sigue elegit en cada session. Es decisions deth Conselh de Síndics se prenen per majoria des sòns membres. En cas de partatge egau, eth sindic que presidís era reünion a vòte de qualitat.
4. Es cargues publics e es treballadors ath servici des administracions publiques an era obligacion de comparéisher ara requèsta rasonada deth Conselh de Síndics. Era requèsta deu èster necessàriaments restacada damb es pròpies competéncies des sindicatures e non pòt arrespóner a motivacions politiques.

SECCION 2. Conselh de Garanties Constitucionaus

Article 114. Foncions

1. Eth Conselh de Garanties Constitucionaus ei era institucion dera Republica que velhe pera adeqüacion ara Constitucion des disposicions que emanen des foncions dera Republica.
2. Eth Conselh de Garanties Constitucionaus emet dictamen, enes tèrmes qu'establís era lei, enes casi següenti:
 - a) Era adeqüacion ara Constitucion des projèctes e proposicions de lei sometudi a debat e aprovacion deth Parlament e des decretès-leis sometudi ara validacion deth Parlament.
 - b) Era adeqüacion ara Constitucion des projèctes de decret legislatiu adoptat peth president dera Generalitat.
 - c) Era adeqüacion des projèctes e es proposicions de lei e des projèctes de decret legislatiu di peth president dera Generalitat que concernissen ara autonomia locau, enes tèrmes que garantis era Constitucion.
 - d) Es auti casi qu'era Constitucion o era lei determinen.
3. Era introduccion d'un recors d'inconstitucionalitat requerís tostemp eth dictamen prealable deth Conselh de Garanties Constitucionaus.

Article 115. Composicion e foncionament

1. Eth Conselh de Garanties Constitucionaus ei format per nau membres nomentadi peth President dera Republica, que deuen èster juristes d'arreconeishut prestigi, capacitat e expertisa, damb un minim de 20 ans d'exercici efectiu acumulat. Cinc d'aguesti membres son escuelhudi peth Parlament per majoria de tres cincaus parts e quate escuelhudi pera pròpria Presidència.
2. Era durada deth mandat des membres deth Conselh non pòt èster superior a dètz ans e non pòt èster renovat.
3. Es membres deth Conselh de Garanties Constitucionaus elegissen entre eri eth president.
4. Ua lei regule eth foncionament deth Conselh de Garanties Constitucionaus, er estatut des sòns membres e eth procediment per arrepòrt ar exercici des sues foncions, e pòt agrair-ne es competéncies.

5. Eth Conselh de Garanties Constitucionaus a autonomia organica, funcionau e budgetària, d'acòrd damb era lei.

SECCION 3. Organs reguladors

Article 116. Creacion e funcions

1. Es organs reguladors son es entitats encargades de supervisar, regular e susvelhar aque-ri aspèctes dera vida economica, sociala o ecologica que pera sua natura ac requeris-quen.
2. Es organs reguladors se creen e dissòlven per lei, que deu regular-ne er objècte, es com-petències, era capacitat normatiua e era capacitat sancionadora. En tot cas, es arrapòrts des organs reguladors an caractèr constrenhent quan era sua tòca ei era proteccion des drets des consumidors.
3. Es membres des organs reguladors son escuelhudi e nomentadi peth Conselh de Síndics, a proposicion dera sindicatura o sindicatures competentes ena matèria; depenen organi-caments dera Sindicatura de Grèuges e funcionauments deth Parlament.

CAPÍTOL 5. Budgèts dera Republica

Article 117. Budgèts Generaus dera Republica

1. Es Budgèts Generaus dera Republica an caractèr annau e includissen era totalitat d'ingrèssi e despenses deth sector public.
2. Era elaboracion des Budgèts Generaus correspon as organs e cargues següenti:
 - a) Ath president dera Generalitat, es dera foncion executiua.
 - b) Ath Parlament, es dera foncion legislatiua.
 - c) Ara Sala de Govèrn deth Conselh Superior de Justícia, es dera foncion judiciua.
 - d) A cada ua des sindicatures, es sòns pròpris.
 - e) Ath procurador generau, es deth burèu des procuradors.
3. Es budgèts se remeten, damb er assentiment prealable deth president, en Parlament entath sòn estudi, esmenda e aprovacion. Era lei fixe es mecanismes de coordinacion apertienta entà que es proposicions de budgèt que se presenten en Parlament s'acòrden, en conjunt, as principis d'estabilitat economica e de bon funcionament deth sector public fixadi pera Constitucion e pera lei.
4. Toti es organs qu'an elaborat ua part des budgèts an era obligacion de rénder compdes dera sua execucion deuant eth Parlament.

Article 118. Limitacion de compensacions e pagament de fraisses

1. Era Lei de budgèts Generaus dera Republica deu fixar annauments un limit maximau totau e generau entà compensacions o pagament de fraisses que poguen auer dret a percéber es membres elegidi o treballadors o cargues non elegidi ath servici de totes es institu-cions dera Republica, en tot includir-i es entitats locals. Arrés jamès non poderà percé-ber compensacions o pagament de fraisses que supèren 50% deth corresponent sòu o salari.
2. Unicaments se pòt percéber un solet sòu o salari public de jornada complèta, encara que exercissen diferenti cargues o funcions publiques.
3. Es Budgèts Generaus dera Republica deuen fixar cada an eth salari minim interprofessio-nau, que se deu actualizar periodicaments d'acòrd damb era riquesa que produsisque annauments eth país.
4. Non se pòden establir nauï impòsti ne cargues fiscaus ara ciutadania ne per lei de budgèts ne en arrason de cap auta lei que non respècte es formalitats, procediments e requisits fixadi ena Lei Generau Tributària.

TÍTOL CINQUÈ ORGANIZACION TERRITORIAU

CAPÍTOL 1. Organizacion territoriau dera Republica

Article 119. Estructura territoriau

1. Catalonha estructura era sua organizacion territoriau basica en municipis e comarques.
2. En encastre supramunicipau ei constituït, en tot cas, per mancomunitats.

Article 120. Eth municipi

1. Eth municipi ei er organisme locau basic dera organizacion territoriau de Catalonha e eth mejan essenciau de participacion dera comunitat locau enes ahèrs publics.
2. Eth govèrn e era Administracion municipau corresponen a ar Ajuntament, format pera alcaldia e es còssos.
3. Era Constitucion garantís ath municipi era autonomia entar exercici des competéncias qu'a assignades e era defensa des pròpris interèssi dera collectivitat que represente.
4. Es actes e es acòrds aprovadi peth municipi non pòden èster objècte de contraròtle d'oportunitat per cap auta Administracion.
5. Se pòden constituïr en entitats municipaus descentralizadas aqueres concentracions de poblacion que, laguens d'un municipi, formen nuclèus escartadi territoriauments, o ben per arrasons istoriques, enes tèrmes que determine era lei.
6. Es municipis se creen, modifiquen o suprimeissen per lei, que deu èster votada e aprovada pera poblacion recensada.

Article 121. Competéncias e organizacion locau

1. Es govèrns locaux an competéncias pròpies sus matèries especificas, enes tèrmes que determine era lei, jos es principis de subsidiarietat e sufisença, en tot tier en compde es diferents caracteristiques demografiques, geografiques, foncionaus, organitzatiues, de dimension e de capacitat de gestion.
2. Es municipis dispòsen de plea capacitat foncionau e d'autoorganizacion laguens der encastre des disposicions generaus establides pera lei.
3. Es municipis an capacitat normatiua, coma expression des principis democratics e d'autonomia locau, en encastre des sues competéncias.

Article 122. Autonomia locau

1. Es Ajuntaments son es entitats locals de Catalonha, que gaudissen de plea capacitat juridica e an plea autonomia entar acompliment des sòns fins e era execucion des sues competéncias.
2. Es entitats locals pòden dictar disposicions entath bon ordenament dera vida publica en sòn territòri, d'acòrd damb çò que disposaràn era lei e es normes deth sòn municipi.

Article 123. Alcaldia e Plen

1. Eth baile ei era maxima autoritat executiua der Ajuntament e eth representant ordinari de totes es institucions dera Republica en sòn territòri.
2. Eth Plen ei er organ de contraròtle der Ajuntament e ei format pes còssos. Eth Baile a dret a assistir-i e a préner-i era paraula.
3. Eth Plen e eth baile an es competéncias qu'era lei autrege a cada un.
4. Eth Baile ei escuelhut cada cinc ans, renovable un solet còp, per miei de sufragi universau, liure, egau, dirècte e secrèt en ua circonscripcion unica en tot eth municipi, enes tèrmes que fixe era Constitucion e era legislacion electorau. Era eleccion deth baile ei separada e independenta dera des còssi.

5. Es còssi son escuelhudi a despart deth baile cada cinc ans, renovable un solet còp, per miei de sufragi universau, liure, egau, dirècte e secrèt en circoscripcions fixades pera Sindicatura Electoral, damb er arrepòrt prealable der Ajuntament e deth síndic locau, en cas que n'i age, enes tèrmes que fixe era Lei Electoral, qu'en tot cas deu complir es principis següenti:
 - a) Cada entitat municipau descentralizada deu comprèner ua circoscripcion aumens. Es separacions entre circoscripcions se deuen basar enes nuclèus separadi de poblacion, divisions administratiues o tradicionaus, accidents geografics significatius e vies publiques.
 - b) Cap circoscripcion non pòt auer mès de 40% deth recensament electoral deth municipi.
 - c) Eth nombre de còssi que s'escuelh per cada circoscripcion ei d'un per cada modul electoral o fraccion, en tot èster eth modul electoral un nombre d'electors fixadi pera Sindicatura Electoral entà cada municipi en cada eleccion ordinària, d'acòrd damb ua norma generau qu'establís era Lei Electoral.
 - d) Eth sistèma electoral entà escuèlher es còssi ei de representacion dirècta, de listes dubèrtes e a un solet torn. En bulletin de vòte deuen constar es candidats per orde alfabetic, en tot començar per un lòc determinat aleatoriament un còp proclamadi es candidats. Cada elector mèrque un nombre de candidats non superiors ath nombre de còssi que s'elegissen e resulten elegidi es candidats damb eth nombre mès naut de vòtes ena sua circoscripcion.
6. Es vacantes de baile o de còssi que se produsisquen per quinsevolhe causa abans de finalizar eth sòn mandat se corbissen mejançant eleccions extraordinàries, o ordinàries se cau. Quan se tractarà d'eleccions extraordinàries, eth cargue de baile o de còsso atau elegit s'exercirà enquiara fin deth mandat deth gessent.

Article 124. Regim especiau dera Ciutat de Barcelona

1. Era ciutat de Barcelona dispòse d'un regim especiau, establít per lei.
2. En Ajuntament de Barcelona s'organize en districtes e barris.
3. Er Ajuntament de Barcelona a iniciatiua entà proposar era modificacion d'aguest regim especiau e, d'acòrd damb era lei e eth Reglament deth Parlament, deu participar ena elaboracion des projèctes de lei que influïssen en aguest regim especiau e deu èster consultat en procediment parlamentari d'outes iniciatiues legislatiues a propòs deth sòn regim especiau.

Article 125. Budgèts dera Administracion locau

1. Es administracions locaus elabòren, estudien, esmenden e apròven es respectius budgèts. Aguesti comprenen era totalitat des ingrèssi e despenses, e includissen necessàriaments es compensacions o pagament de fraisses maximaus per arrepòrt ar apartat 1 der article 118.
2. Es despenses nomentades unicaments pòden èster revisades damb es madeishes formalitats e requisits establidi entara sua aprovacion.
3. Son d'aplicacion enes budgèts locaus es punts 1 e 2 der article 118.

Article 126. Síndics locaus

1. Es Ajuntaments pòden provedir eth cargue de síndic locau damb es foncions e competències des sindicatures de Grèuges e d'Ecologia, referides exclusiuaments ar encastre territorial e competènciu deth sòn municipi, d'acòrd damb çò que disposarà era lei.
2. Cada síndic locau correspon a un municipi, encara que diüersi municipis limitròfs o dera madeisha comarca pòden acordar compartir un síndic comun.
3. Es síndics locaus son escuelhudi per periòdes de cinc ans, renovable un solet còp, per sufragi universau, liure, egau, dirècte e secrèt laguens d'ua circoscripcion uninominau de tot eth sòn territòri, enes tèrmes que fixen era Constitucion e era Lei Electoral.
4. Eth síndic locau a era obligacion de colaborar damb es sindicatures e, en particular:
 - a) Arremasse e transmet as respectiues corporacions locaus es denòncies des ciutadans deth sòn territòri e competènciu, sense perjudici deth dret d'aguesti ciutadans d'adreçar-se dirèctaments ad aquera sindicatura qu'agen per convenenta.
 - b) Transmet ara sindicatura corresponenta es ahèrs que pera sua natura ac requerisquen e quèiguen dehòra des competències deth síndic locau.
 - c) Quinsevolhe auta determinada pera lei.
5. Cada síndic local elabora el seu pressupost que sotmet a l'aprovació del seu Ajuntament,

- el qual l'ha d'aprovar d'acord amb el principi de suficiència financera. El síndic local ha de retre comptes de l'execució davant el Ple de l'Ajuntament.
6. Els síndics locals disposen de capacitat sancionadora, en els termes que determina la llei.

CAPÍTOL 2. Distribucion territorial

Article 127. Era comarca

1. Era comarca ei ua unitat electorau formada per un conjunt connexe de Municipis. Toti es Municipis deuen apartier a ua e solaments a ua Comarca.
2. Es comarques se creen, modifiquen o suprimissen per lei, que deu èster votada e aprovada pera poblacion recensada.

Article 128. Era vegueria

Era vegueria ei era division territorial qu'adòpte era Generalitat entara organizacion territorial des sòns servicis.

Article 129. Mancomunitats e d'auti organismes supramunicipaus

1. Es entitats locaus pòden constituïr Mancomunitats, jos eth principi dera liura associacion, enes tèrmes que determine era lei.
2. Es Mancomunitats an era consideracion d'entitats locaus.
3. Es Mancomunitats se regissen peth sòn Protocòu, que deu èster aprovat per cada ua des entitats mancomunades.
4. Es entitats locaus tanben pòden constituïr autas entitats supramunicipaus, enes tèrmes que determine era lei.

TÍTOL SIESAU PROCÈSSI ELECTORAUS

Article 130. Principis generaus electoraus

1. Se compren per procès electorau quinquèvolhe convocacion que se hèske ena totalitat o a ua part deth pòble de Catalonha entà que manifèste era sua voluntat democratica.
2. Es procèssi electoraus pòden èster eleccions ordinàries, extraordinàries e de revocacion.
3. Se pòden desvolopar diuersi procèssi electoraus de manèra simultanèa.
4. Era Sindicatura Electorau, coma maxima responsabla de toti es procèssi electoraus, deu velhar permanentaments entà que toti es ciutadans, en tot includir-i es residenti en exterior, agen es maximes facilitats entà exercir eth dret de vòte damb tota libertat e fiabilitat e sigue arrecuelhut damb totes es garantias democraticas.
5. Eth regim electorau ei regulat per ua lei adoptada per majoria de dues tresaus parts deth Parlament.

Article 131. Eleccions ordinàries

Es eleccions ordinàries se celèbren en cicles inamovibles de cinc ans, d'acòrd damb eth calendari següent:

- a) Damb era primèra eleccion deth cicle s'escuelhen eth president dera Republica, eth president dera Sala de Garantias Constitucionaus e Drets Umans dera Cort suprèma, eth procurador principau dera Republica e es síndics electoraus.
- b) Damb era dusau eleccion deth cicle s'escuelhen bailes, còssi, síndics locaus e procuradors de districte.
- c) Damb era tresau eleccion deth cicle s'escuelhen es deputats e es síndics de grèuges, de compdes e d'ecologia.

Totes es nomentades eleccions se celèbren en ans diferenti.

Article 132. Eleccions extraordinàries

Son eleccions extraordinàries es destinades a corbir vacantes de cargues elegidi per quinsevolhe causa, a excepcion dera revocacion. Eth mandat deth cargue atau elegit ac ei enquias següentes eleccions ordinàries entad aqueth cargue.

Article 133. Eleccions de revocacion

1. Toti es cargues elegidi pòden èster sometudi a ues eleccions de revocacion sollicitada dirèctaments pes electors e celebrades abans que s'acabe eth mandat normau dera persona sometuda a revocacion. Enes eleccions de revocacion s'i pòt presentar era persona sometuda a revocacion, amassa damb era rèsta de candidats.
2. Era Sindicatura Electorau deu convocar eleccions de revocacion:
 - a) Quan atau li ac demanarà un nombre d'electors dera circoscripcion corresponenta, superiora ara mitat des vòtes qu'obtinguec era persona a qui se vò revocar e, en tot cas, damb un minim deth dètz per cent des electors dera circoscripcion.
 - b) Quan eth Parlament exigirà era responsabilitat politica deth president, per majoria de tres cincaus parts, d'acòrd damb er article 71.3.
 - c) Quan eth president non convocarà es referendums obligatòris per arrepòrt ar article 137.3.
 - d) Quan bèth cargue elegit empedisque o dificulte greuments er encaminament e era celebracion en temps e forma de quinsevolhe referendum, enes tèrmes indicadi en article 142.5.
3. Un còp celebrades ues eleccions de revocacion, non se pòt iniciar un aute procès de revocacion contra era persona que l'age superat enquia passat eth tèrme que estipule era Lei Electorau.

Article 134. Condicions generaus entà èster candidat

Tot aqueth que volgue èster candidat deu complir obligatòriaments es condicions següentes:

- a) Èster inscrit en recensament dera circoscripcion a on se presente.
- b) Non auer estat condemnat definitivaments per delictes economics, per quin tipe que sigue de delictes de corrupcion o contra era seguretat dera Republica, enes tèrmes que determine era Lei Electorau.
- c) Non auer aucupat ja, ena data dera eleccion, pendent un minim d'ueit ans, eth cargue que cau corbir. Aquesta limitacion non afècte era persona sometuda a eleccion de revocacion, en cas que s'i presente.
- d) Es condicions que dispòse era Lei Electorau e es disposicions especificques entà cada cargue.

Article 135. Campanha electorau

1. Era Lei Electorau regule es condicions generaus, tèrmes e limits de despensa de cada campanha electorau.
2. En quin cas que sigue, era lei deu garantir era egalitat de toti es candidats en procès electorau.
3. Toti es candidats an dret a arrecéber, en egalitat de condicions, ua subvencion publica entà despenses electoraus, que n'auràn de rénder compdes un còp finalizada era campanha.
4. Era Sindicatura Electorau, per unanimitat des sòns membres, e damb es formalitats legauaments establides, ei abilitada entà anullar ua candidatura se non acomplís greuments es limits dera despensa fixada ena convocacion.

Article 136. Dates electoraus e prenudes de possession

1. Era Lei Electorau regule es tèrmes e condicions entà determinar en quina data electorau se deu hèr cada procès electorau concrèt.
2. En tot cas, es eleccions ordinàries se debanen tostemp eth dusau dimenge deth mes de noveme e es elegidi entren en possession deth cargue er un de gèr següent.
3. Es eleccions de revocacion e extraordinàries se debanen laguens d'un tèrme maximau de tres mesi compdadi dempús deth moment dera sollicitacion de revocacion o deth moment que s'a produsit era vacanta. Es candidats elegidi entren en possession deth cargue en moment que se proclamen oficiauments es resultats definitius.

TÍTOL SETAU PARTICIPACION CIUTADANA

CAPÍTOL 1. Referendum

Article 137. Definicion

1. Era consulta constrenhenta, mejançant eth sistèma de votacion populara, a propòs d'ahèrs o mesures politiquas transcendentas, o disposicions legaus d'encastre nacionau o internacionau, se nomena referendum.
2. Eth referendum ei de caractèr nacionau s'er ahèr sometut a consulta afècte toti es inscrit en recensament o tot er encastre territoriau de Catalonha. Se solaments afècte ua part deth recensament o deth territòri, ei de caractèr territoriau.
3. Eth president dera Republica pòt convocar un referendum a iniciatiua pròpria e a era obligacion de hè'c enes casi següenti:
 - a) Quan eth Parlament atau li ac sollicitarà.
 - b) Quan era Sindicatura Electorau li ac demanarà en instruir ua iniciatiua ciutadana o ua legislatiua populara.
 - c) Quan era Sala de Govèrn deth Conselh Superior de Justícia ac harà d'acòrd damb er article 96.3.
 - d) Quan es sindicatures sollicitaràn a hèr-lo de manèra unanima.
 - e) Quan ac sollicitarà un minimum de 25% des plens municipaus que represente un minimum d'un 25% dera poblacion que deu èster consultada.
 - f) Quan era Constitucion e era lei atau ac indicaràn.

S'eth president non convòque laguens eth tèrme mercat pera lei eth referendum obligatòri, era Sindicatura Electorau lo deu convocar d'ofici e, simultanèaments, deu iniciar ues eleccions de revocacion contra eth president.

4. Son necessàriaments objècte de referendum:
 - a) Era reforma totau o parciau dera Constitucion.
 - b) Era modificacion o derogacion de leis adoptades peth Parlament ara demana dera iniciatiua populara.
 - c) Era adesion a organismes de seguretat e defensa collectiua o era sua denòncia internacionau.
 - d) Era adesion a organismes supranacionaus o era sua denòncia internacionau.
5. Era Lei de Participacion Ciutadana regule es detalhs dera celebracion des referendums.

Article 138. Quòrum e convocacion

1. Era Lei de Participacion Ciutadana regule es quòrums de participacion de besonh entà qu'es resultats des referendums siguen valids. Garantit eth quòrum de participacion corresponenta, eth vòte favorable dera majoria deth còs electorau ei tostemp sufisent entà acceptar era proposicion sometuda a referendum. Se i a dues proposicions, ne gesserà guanhadora era qu'artenherà mès vòtes favorables.
2. Era lei de participacion ciutadana regule es normes de instruccion e es corresponenti tèrmes entara convocacion e era celebracion des referendums, que non pòden èster superiors a 90 dies, compdadi dempús dera corresponenta sollicitacion deuant era Sindicatura Electorau, o, autraments, dempús deth moment que se dongue eth cas legau de convocacion obligatòria.

Article 139. Referendum d'iniciatiua ciutadana de proposicion

1. Era ciutadania a eth dret a promòir mejançant referendum d'iniciatiua ciutadana era revision totau o parciau dera Constitucion. Tanben pòt promòir era adesion o denòncia de tractats, tant internacionaus coma supranacionaus, e es leis que les desvolòpen, ath delà de proposar era adopcion o era derogacion de leis.

2. Non pòden èster objècte de referendum de proposicion aqueres iniciatiues que redusiquen es drets e es garanties que constituïsqnen er estandard minimau de proteccion establìt internacionauments.
3. Eth títol ueitau establís eth procediment que cau seguir entara reforma constitucional e era Lei de Participacion Ciutadana regule es referendums de proposicion.

Article 140. Referendum d'iniciativa ciutadana de revocacion

1. Era ciutadania pòt sollicitar era convocacion d'un referendum de revocacion de quinsevolhe treballador public o cargue non elegit, en cas que desdenhe o negligisque greuments es sues foncions o prejudicie dirèctaments eth funcionament des servicis publics que ne depenen.
2. Era iniciativa populara de revocacion s'amie a tèrme damb independéncia des accions que exercisque era persona subjècta a revocacion e damb totau respècte as drets e as indemnitats que li poguen correspóner legauments.
3. Era lei de participacion ciutadana establís es circumstàncies e casi entà sollicitar aguesta iniciativa populara revocatòria.

Article 141. Referendum de resolucion de conflictes mutaus

1. En casi d'especiau transcendéncia ciutadana, eth president dera Republica o eth Parlament pòden sollicitar ara Sindicatura Electoralu era celebracion d'un referendum entà resòlver ua situacion de conflicte institucional mutau.
2. Dera madeisha manèra, en casi de transcendéncia locau, eth baile e eth Plen der Ajuntament pòden sollicitar-li era celebracion d'un referendum locau entà resòlver era situacion de conflicte mutau.
3. D'acòrd damb çò que se preve en article 94.4, tota discordància entre es sales de Govern e de Contraròtle deth Conselh Superior de Justícia que pogue blocar bèra ua des sues foncions se resòlv mejançant era mediacion dera Sindicatura Electoralu, e, en cas que non i age acòrd, se convocarà eth referendum corresponent, a peticion de bèra ua des sales.
4. Eth referendum consistís a votar dues proposicions diferents, formulades per cada institucion, autoritat o sala concernida, e era ciutadania deu escuelher-ne ua, damb caractèr constrenhent.
5. Era lei de participacion ciutadana ne determine es casi, requisits e procediments corresponents.

Article 142. Requisites comuns

1. Toti es que promoiràn es referendums d'iniciativa ciutadana deuen gaudir deth sòn dret a vòte e èster inscrit en recensament electoralu corresponent.
2. Per promòir quinsevolhe des referendums d'iniciativa ciutadana, cau era concurréncia acreditada deth percentatge minimau de votants deth còs electoralu. Aquest percentatge, fixat pera Lei de Participacion Ciutadana, non pòt èster superior a 5% deth recensament electoralu respectiu.
3. Aquesta lei regule eth procediment e eth calendari de tractament des referendums d'iniciativa ciutadana e es de resolucion de conflictes; era lei fixe, ath madeish temps, eth tèrme maximau de tractament que cada un age d'auer. En quinsevolhe cas, aquest tèrme maximau jamès non pòt superar eth de dotze mesi, entre era presentacion dera sollicitacion de referendum, damb toti es requisits, e era sua definitiua resolucion o votacion.
4. Era Sindicatura Electoralu ei era responsabla d'acceptar es referendums d'iniciativa ciutadana e de resolucion de conflictes; verificar eth compliment des requisits; instruir-los d'acòrd damb çò que determine era lei; complir e hèr a complir es tèrmes soslinhadi entath sòn tractament e consideracion, e entamenar eth procès, s'ei eth cas, en tot sollicitar-ne era convocacion ath president.
5. Era Sindicatura Electoralu deu promòir ua eleccion de revocacion contra quinsevolhe cargue elegit qu'empedisque o dificulte greuments er encaminament e era celebracion en temps e forma de quinsevolhe d'aquesti referendums.
6. Era lei autrege ara Sindicatura Electoralu facultats sufisentes entà hèr efectiua, a títol subsidiari, era revocacion aprovada mejançant eth referendum d'iniciativa ciutadana de revo-

cacion de trabalhador public o cargue non elegit, se laguens d'un tèrme non superior a 30 dies non a estat executada per part deth cargue elegit o er organ que legauments li pertocarie hèc, sens perjudici des responsabilitats en que pogue encórrer aquest darrèr.

CAPÍTOL 2. Iniciatiua legislatiua populara

Article 143. Iniciatiua legislatiua populara

1. Un minim de 5% des ciutadans damb dret de vòte inscrit en recensament electorau pòden sollicitar, enes tèrmes establidi pera Lei de Participacion Ciutadana, er encaminament d'ua iniciatiua legislatiua populara entara aprovacion, adopcion, modificacion o derogacion de disposicions legislatiues o decisions dera foncion executiua de caractèr legislatiu. Aquestes iniciatiues, que deuen èster formulades de manèra generica, se deuen presentar deuant era Sindicatura Electorau, era quau les transferís ath Parlament o ath president dera Generalitat, segons correspone.
2. S'eth Parlament o eth president apròven era iniciatiua populara formulada, deuen elaborar eth projècte corresponent, que deu èster aprovat laguens d'un tèrme maximau de dotze mesi, compdadi dempús dera data dera recepcion en sedença parlamentària o executiua.
3. S'eth Parlament o eth president refusen era iniciatiua populara, o s'escorrudi tres mesi dera presentacion dera iniciatiua en sedença parlamentària o executiua non i a agut prononciament, es promotors pòden sollicitar deuant era Sindicatura Electorau era celebracion d'un referendum entà qu'es ciutadans se pronóncien a propòs dera sua acceptacion o arrefús. S'eth resultat deth referendum ei afirmatiu, eth Parlament o era Generalitat ei obligat a instruir era norma corresponenta de manèra immediata.
4. Se, un còp encaminada e aprovada era norma, es promotors considèren qu'eth resultat desnature notablaments er esperit o es objectius que se volien aténher, pòden sollicitar era celebracion d'un nau referendum entà que es ciutadans se pronóncien a propòs dera adopcion dera norma o se cau repréner-ne er encaminament.
5. Era Lei de Participacion Ciutadana fixe eth procediment e es tèrmes que cau seguir entar encaminament d'ua iniciatiua legislatiua populara.

CAPÍTOL 3. Autes disposicions

Article 144. Consultes populares

Era Lei de Participacion Ciutadana regule eth regim juridic, es modalitats, eth procediment, er acompliment e era convocacion per part deth president dera Republica o des entitats locals, en encastre des sues competéncias, d'enquèstes, audiéncias publiques, fòrums de participacion e quinsevolhe aute estrument de consulta populara.

Article 145. Dates de celebracion

Es referendums, consultes e autes formes de participacion se debanen en tot coïncidir damb era prumèra data electorau mès propdana possibla segons era Lei Electorau, d'acòrd damb er article 136 dera Constitucion. S'aguesta disposicion hè impossible complir bèth un des tèrmes fixadi entara celebracion d'un referendum, era Sindicatura Electorau, damb eth dictamen prealable deth Conselh de Garanties, ei abilitada entà ajornar eth tèrme, eth temps minim de besonh, o ben entà abilitar ua data addicionau.

TÍTOL UEITAU

REFORMA CONSTITUCIONAU

Article 146. Iniciatiua

1. Pòden sollicitar eth procès entà modificar totauments o parciauments era Constitucion:
 - a) Eth president dera Republica.
 - b) Eth Parlament, per acòrd d'un tèrç des deputats.
 - c) Es sindicatures, per acòrd unaním.
 - d) Es ciudatans qu'amassen un nombre de signatures equivalentes a 10% deth recensament electorau, per referendum d'iniciatiua ciutadana de proposicion.
 - e) Es ciudatans mejançant era iniciatiua legislatiua populara.
2. Era ratificacion de tractats internacionaus qu'agen estat prealablaments declaradi contraris ara Constitucion pera Sala de Garanties Constitucionaus e Drets Umans dera Cort suprèma requerís, prealablaments, era reforma constitucional corresponsenta.
3. Era entrada en vigor d'ua reforma constitucional que supòse trangredir ua norma de dret internacionau per arrepòrt ara quau era Republica ja s'n'age obligat internacionaments requerís era denúncia internacionau prealabla d'aguesta norma, d'acòrd damb eth dret internacionau.
4. Totes es proposicions de reforma constitucional se deuen presentar deuant era Sindicatura Electorau, qu'ei er organ encargat d'estimular-les e controlar-ne er encaminament.
5. Non se pòt iniciar cap procès de reforma constitucional en temps de guèrra o en quinsèvolhe des estats d'alarma, excepcion o sètge.

Article 147. Encaminament e adopcion

1. Era reforma constitucional ara demana dera iniciatiua ciutadana s'origine damb un referendum de proposicion, previst en article 139 dera Constitucion, o ben mejançant ua iniciatiua legislatiua populara, regulada per article 143.
2. Quan era reforma constitucional afectarà es títols preliminar, prumèr, setau o ueitau, damb independéncia de quin cargue o organ l'age sollicitada, se deu instruir peth procès constituent, d'acòrd damb çò que se preve en article 148 següent.
3. Quan era reforma constitucional afectarà era rèsta de títols, entà aprovar-la cau eth vòte favorable dera majoria absoluta deth Parlament e se deu sométer posterioraments a referendum, enes tèrmes contengudi en títol setau. S'era proposicion de reforma constitucional non ei aprovada peth Parlament o ei refusada en referendum, non se pòt iniciar er encaminament de cap auta reforma a propòs dera madeisha qüestion o ua de similara enquia qu'age passat un an. Era Sindicatura Electorau, en prumèra instància, e eth Conselh de Garanties Constitucionaus, en dusau instància, son es organs competents entà determinar s'ua proposicion ei o non afectada per aguesta interdiccion.

Article 148. Procès de Convencion Nacionau

1. Enes casi previsti en article 147.2, era Presidència dera Republica, ara demana dera Sindicatura Electorau, deu convocar un procès d'informacion, sensibilizacion e participacion ciutadana que consistís ena dubertura, ath conjunt dera ciutadania, d'espacis deliberatius per arrepòrt ar objècte dera reforma constitucional. Era Sindicatura Electorau ei er organ encargat d'organizar, encoratjar e controlar aguest procès, que deu auer ua durada d'entre tres e dotze mesi. Ara fin deth procès, era Sindicatura Electorau deu elaborar un arrepòrt a on hè a constar es consensi o diferéncias més significatiues manifestades a propòs des contenguts o es principis rectoris que deuen guidar era reforma constitucional. Cada ua des sindicatures, eth Conselh de Garanties Constitucionaus e era Sala de Govern deth Conselh Superior de Justícia pòden ahíger-i, coma annèxi, era sua opinion a propòs dera reforma pretenduda. Aguest arrepòrt deu èster tengut en compde pera Assemblada Constituenta Mixta.

2. Era Assemblada Constituenta Mixta ei er organ a trauès deth quau eth pòble de Catalonha exercís era sua foncion constituenta. Ei un organisme independent dera rèsta de foncions dera Republica e se dissòlv automaticaments un còp celebrat eth referendum de reforma constitucionau previst en punt 7 següent.
3. Era Assemblada Constituenta Mixta ei constituïda per un minim de 50 membres, era mitat des quaus son escuelhudi pes parlamentaris, d'acòrd damb era sua representacion politica, e era auta mitat represente era ciutadania. Aguesti darrèri son escuelhudi per tiratge ath sòrt d'acòrd damb un recensament especific a trauès deth quau es ciutadans que volguen participar-i s'inscriuen entà èster eligibles ath principi de cada legislatura.
4. Eth regim economic e organizatiu dera Assemblada s'establís per lei.
5. Pendent es trabalhs dera Assemblada Constituenta mixta cap des sòns membres non se pòt presentar as diferents eleccions ordinàries, extraordinàries o de revocacion que se poguen celebrar.
6. Eth tèxte que ne resulte deu èster aprovat per tres cincaus parts des membres dera Assemblada.
7. Un còp redigida e aprovada era reforma parciau o totau dera Constitucion en conformitat damb as previsions precedentes, se publicarà en Diari Oficiau dera Republica entath coneishement dera ciutadania e seguidaments deu èster sometuda a referendum nacionau. Era Constitucion demore definitiuaments aprovada, sense besonh de quòrum de participacion, s'era mitat mès un des votants i vòten a favor.

DISPOSICIONS

Disposicions adicionaus

Prumèra

Era Republica succedís er Estat espanhòu en toti es tractats e estruments internacionaus qu'age celebrat valablaments enquiath dia dera Declaracion d'Independéncia, lheuath de decision en contra d'ua majoria qualificada de tres cincaus parts deth Parlament.

Dusau

Era Republica promò era transformacon des indústries beliques en indústries de seguretat e prevencion de conflictes.

Disposicions transitòries

Prumèra

Eth regim juridic dera lengua castelhana deu respectar, garantir e protegir es drets lingüistics des catalans que constituïsqwen eth nau estat, neishudi abans der an 1977, a poder emplegar orauments e per escrit era lengua castelhana deuant es institucions publicques, sense que i pogue auer cap sòrta de discriminacion per arrasons lingüistiques.

Dusau

Toti aqueri ciutadans qu'a era data dera declaracion d'independéncia agen era nacionalitat espanhòla e eth vesinatge administratiu catalan o es qu'acreditaràn era residéncia abituau legau en Catalonha per un tèrme superior a 5 ans, son arreconeishudi coma catalans d'origina a toti es efèctes, sens perjudici deth sòn dret a renonciar-i, se desiren conservar era nacionalitat espanhòla e era legislacion espanhòla hè incompatible era dobla nacionalitat.

Tresau

1. Dempús dera aprovacion dera Constitucion e enquiara data des primèras eleccions ordinàries previstes en article 131, contunhe ena Presidència eth president dera Generalitat elegit. Aguestes eleccions se deuen celebrar eth dusau dimenge deth mes de noveme immediataments següent ara entrada en vigor dera Constitucion.
2. En aguesta madeisha data s'elegis eth president dera Sala de Garanties Constitucionaus e Drets Umans dera Cort suprèma, eth procurador principau dera Republica e era primèra Sindicatura Electoral, qu'ei era encargada, a compdar d'aguest moment, de toti es procèssi electoraus, segons establís er article 130.
3. De manèra excepcionau, enes primèras eleccions ordinàries s'escuelherà tanben era Sindicatura d'Ecologia. Es síndics atau elegidi an mandat enquiara tresau eleccion ordinària deth madeish cicle.
4. S'alongue de manèra excepcionau eth mandat des bailes e còssi que siguen nomentadi en aguesta data enquiara dusau eleccion ordinària deth madeish cicle.
5. S'alongue de manèra excepcionau eth mandat des deputats, deth síndic de grèuges e des membres dera Sindicatura de Compdes que siguen nomentadi en aguesta data enquiara tresau eleccion ordinària deth madeish cicle.

Quatau

1. Un còp celebrades es primèras eleccions ordinàries deth primèr cicle, se deuen constituir en tèrme maximau de 90 dies era Sala de Govèrn e Sala de Contraròtle deth Conselh Superior dera Justícia, es membres des quaus son escuelhudi pes tèrmes establidi enes articles 93 e 94 dera Constitucion.
Entà renauir era mitat des membres dera Sala de Contraròtle, ena reünion constituenta se deuen hèr dus tiratges ath sòrt, un demest es membres escuelhudi pes avocats en exercici e un d'aute demest es membres escuelhudi pes auti operators dera foncion judiciu, entà establir quini acabaràn eth sòn mandat ena escasença deth primèr renauiment dempús de quate ans.
Es membres dera Sala de Contraròtle que cessen en primèr renauiment poderàn èster elegidi, excepcionauments, per un dusau mandat complèt.
2. Un còp celebrades es primèras eleccions ordinàries deth primèr cicle, se deu constituir laguens d'un tèrme maximau de 90 dies era Sala de Garanties Constitucionaus e Drets Umans dera Cort suprèma pes tèrmes establidi en article 100 dera Constitucion.
Entà determinar er orde de renauiments, ena reünion constituenta se deuen hèr dus tiratges ath sòrt, un demest es membres escuelhudi pera carrèra judiciu e un d'aute demest es membres escuelhudi demest juristes d'arreconeishut prestigi, capacitat e expertisa, entà establir quini acabaràn eth sòn mandat ena escasença deth primèr renauiment.
Es membres dera Sala de Garanties Constitucionaus e Drets Umans dera Cort suprèma que cessen en primèr renauiment poderàn èster elegidi, excepcionauments, per un dusau mandat complèt.
3. Eth president dera Republica, damb un dictamen prealable deth Conselh de Garanties Constitucionaus, ei facultat entà establir mejançant un decret-lei, es disposicions de besonh entà amiar a tèrme es procèssi previsti en aguesta disposicion transitoria.

Cincau

En tot aquerò que non sigue previst en cap disposicion transitoria, e en tot que non s'efectuen es relèus pes mecanismes previsti ena Constitucion, contunhen en foncions es organs previsti pera Lei de Transitorietat.

Disposicions derogatòries

Prumèra

Se declare nul de plen dret e entièraments abolit en aquerò que podesse conservar de vigéncia eth Decrèt de Nua Planta, de 16 de gèr de 1716.

Dusau

1. Demore abolida era Constitucion Espanhòla de 27 de deseme de 1978 e es autas normes espanhòles analògues que podessen demorar en vigor, laguens de tot eth territòri dera Republica de Catalonha, lheuath des leis que temporauments demoren en vigéncia d'acòrd damb era Lei de Transitorietat.
2. Demore egauments abolida quinsevolhe legislacion contrària a çò que establís era Constitucion.

Disposicions finaus

Prumèra. Entrada en vigor

Era Constitucion entre en vigor en moment de publicar-se en Diari Oficiau dera Republica.

CONSTITUÏM

Membres de Constituïm

Agustí Carles i Garau, Jurista
Jordi Domingo i Garcia-Milà, Avocat
Josep A. Faiges Morales, Avocat
Elisabet Ferran i Planas, Jurista
Toni Fitó i Baucells, Avocat
Joan Fonollosa i Guardiet, Enginhèr
Francesc Xavier Jaurena i Salas, Jurista
Montserrat Llobet i Abizanda, Economista
Sergi Miquel i Gutiérrez, Entrepreneur
Eduard Peris i Deprez, Cooperant internacionau
Josep Puig i Boix, Enginhèr
Sebastià Sardiné i Torrentallé, Jurista
Carles Solà i Serra, Jornalista
Santiago Vilanova i Tané, Jornalista Ecologista
Eduard Vinyamata i Camp, Conflictològ
Dues persones mès, que se deuen mantier en anonimat forçat.

Collaboradors especials

Rosa Alentorn i Sànchez
Ginesta Miró i Ezquerria
Domènec Òrrit i Pujol

E mai de 3.400 aportacions dera ciutadania.

Es a l'iniciativa de la traduccion a l'occitan:
Cercle d'Agermanament Occitano-Català (CAOC)